

Nr. 49 / 2010 m. gegužė

Sveikinimai

Mama, neprisimenu aš tavo veido...
(Tegu šiandien Dievas tau ir man atleidžia...)
Nesėdėjau niekada ant tavo kelių,-
(Sako, buvau rastas kažkokiam Langely...)

Negirdėjau tavo pasakų, lopšinių...
Bet vis tiek šiandien aš tau gėlių priskyniau...
O paliksiu jas Langely... Saugau rimtį...
Nepamiršk, prašau, ateit jų pasiimti...

♥ ♥ ♥

Mama, nors kol kas esi man svetima,
Bet tvirtai sakau: visuomet laukiama.

Su Motinos diena!
2010 gegužės 2 d.

PAPA-49

ŠIAME NUMERYJE

Mielas Skaitytojau,

dažną kamuoja klausimas: kodėl šalies institucijose nepavyksta sumažinti biurokratijos? Kodėl jos neįveikia nei saulėlydžių programos, nei naujų premjerų besikartojantys pažada? Kodėl biurokratija, lyg tas piktybinis auglys, nepaisant kilniausių pastangų vis plečiasi, dauginasi, apima naujas - vis siauresnes mūsų gyvenimo erdves? Visi šie kodėl? tiesiogiai liečia Mokyklą: juk kiekvienam biurokratui svarbu įrodyti tiek jo asmeninę svarbą, tiek ir visuomeninę reikšmę. O tam yra vienas išbandytas kelias - rinkti iš pavaldžių institucijų popierius. Nuostata - paprasta: renkamų popierių gausa, t.y. popierinių kalnų dydžiai yra tiesiogiai proporcingi mano socialiniam įvaizdžiui... Jeigu norite - pres-tižui. Autoritetui. Juk biurokratukas surinktus popierius siunčia biurokratėliui, šis - biurokratui, o pastarasis - sąvartyno viršūnėje įsitaisiusiam biurokratauskui...

Kodėl siūlau susimąstyti apie šią hierarchinę priklausomybę? Ogi todėl, kad ji smaigia Lietuvos Mokyklą,- akivaizdžiai trukdo mokinių ugdymo procesui. (Tai ne mano atradimas.) Pavyzdžiui, sakoma, kad naujasis ministras jau davė nurodymą ~ 36 % sumažinti renkamos pedagoginės makulatūros kiekį, tačiau realybėje biurokratizmas, kaip ir mafija,- nepaskandinama. Amžina.. Ji skandina kitus. Todėl skyrelyje **Susimąstykime** ir bandoma aiškintis biurokratijos nemirtingumo priežastis.

Aktualijoje ieškoma atsakymo į daugeliui skaitytojų aktualų klausimą: kodėl kasmet įvairių prevencinių programų įgyvendinimui išleidžiame milijonus Lt, o socialinė įtampa šalyje nemažta,- didėja smurtas, plinta narkotikai, populiarėja kvaišalų vartojimas, JĖ Prezidentė laimina „Savaitę be patyčių“ ir t.t. Ieškant atsakymo į šį klausimą kyla viena hipotetinė išvalga, kuri atrodo ir logiška, ir pagrįsta. Maža to, ji gali gerokai palengvinti puoselėjant ugdytojų - mokytojų ir mokinių tėvų profesinę kompetenciją, nukreiptą prevenciniam darbui - vaikų dorinio / dvasinio imuniteto diegimui. Atrodo, galėtume sutaupyti daugybę žmogiškųjų (intelektinių, laiko ir kt.) išteklių bei finansinių resursų. Tačiau svarbiausia tai, kad gal pagaliau galėtume pereiti nuo deklaratyvių projektų kūrimo, prie tikro prevencinio darbo. Apie visa tai ir dar kai ką - straipsnyje **„Prevencija, arba kelio užkirtimas blogiui“**.

Rubrikoje **Auklėjimo ABC** talpinama medžiaga **„Vaikas - Dievo laiškas žmonėms“**. Ji savotiškai pretenduoja į pozityvaus auklėjimo esmės aiškinimąsi (ankstesniuose šio ciklo publikacijose buvo teikiami kritiško požiūrio į pasitaikančius šių dienų vaiko asmenybės auklėjimo būdus argumentai). Įdomu tai, kad prakalbus apie pozityvųjį auklėjimą šeimoje ir mokykloje, kuris, kaip žinia, grindžiamas pedagoginio dvasingumo nuostatomis (o tai reiškia - meile ir išmintingu reiklumu), auditorijoje neretai iškyla skepsį liudijantys klausimai: argi galima visus vaikus mylėti? Iš kur tiek daug meilės „paimti“, kad galėtum ją veltui ir visiems dalinti? Ir pan. Manau, įsigilinus į straipsnio antraštę, ji gali bent jau ža-

dinti vaikui pagarbą. Pirmai pradžiai. O tada atsiras ir meilė, atjauta, noras vaikui padėti, jį atjausti... Juk jis - Dievo laiškas žmonėms.

Rubrikoje ***Praktikumas*** Lolita Navickienė siūlo 2.6.1. temą (iš Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“) „*Mokymosi tikslo suvokimas*“. Aktuali ir gyvenimiška tema liečia būsimos profesijos pasirinkimą, kurį šiuo metu sprendžia dažnas abiturientas, besiruošiantis laikyti baigiamuosius egzaminus. Išskylančių klausimų lavina išryškėja publikuojamose L. Navickienės pjesėse: „Teisė ar bibliotekininkystė?“, „Ateitis parodys“, „Pagrindinis tikslas“ ir „Už jūrų marių“. Čia taip pat galima rasti ***PAPA žurnale publikuotų temų sąrašą*** (parengė L. Navickienė), kuris palengvins susirasti pozityviam pokalbiui su mokiniais reikalingų dorinamųjų idėjų, išvalgų, minčių.

Skyrelyje ***Iš širdies - į širdį*** rasite Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos mokytojos ***Jūratės Liubamirskaitės nesavanaudiškos dovanos tęsinį (pradžią žr. PAPA-48)*** - Tikybos pamokos 12 kl. planą ir gausias iliustracijas. Pasklidus nuomonėms, kad šio dalyko (o taip pat etikos) pamokų reitingas yra žemiausias (*Dialogas, 2010 04 16*), altruistinis dalijimasis su kolegomis metodine patirtimi yra ir savalaikis, ir aktualus. Skaitytojų vardu - ačiū, gerb. Jūratei.

Širdies jauduliu taip pat dalijasi žinoma šalies pedagogė - Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazijos fizikos mokytoja metodininkė ***Irena Stulpinienė***. Ji skaitytojui pateikia intriguojantį klausimą - ***Ką išties derėtų keisti Lietuvos mokyklose?*** Dėkoju, miela Irena, už nenuilstančią energiją skleidžiant Lietuvos mokyklose humanistines idėjas.

Skyrelyje ***Svečiuose Š. Amonašvilis*** toliau publikuojama pedagoginė miniatiūra iš jo knygos *Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa (2009)*. Šį kartą parinkau ištrauką, kurioje Autorius meistriškai parodo šių dienų išsigimstančios mokyklos vaizdus, kai vertybės aki-vaizdžiai deformuojamos, o materialūs dalykai nepalieka vietos Žmogaus ugdymui, gi patenkintas Mefistofelis trina rankomis („Vien tik auksas valdo mus...“). Ar suspėsime suprasti šio į blizgančią aukso foliją suvynioto pavojaus realumą?

Linkiu visiems Ugdytojams - Tėvams ir Mokytojams, kad pavasario saulės spinduliai įžiebtų mūsų sielose tarpusavio Meilės ugnį, kuri būtų koncentruojama Vaikams ir Mokiniais, ir kad iš jų sulauktume adekvataus Dvasingumo rezonanso.

Nuoširdžiai -

Albertas Piličiauskas

2010 gegužės 1 d.

BIUROKRATIJA - NEMIRTINGA!

Būtų tikslinga, kad politinė partija, ateityje laimėjusi rinkimus į Seimą, masiniu tiražu atspausdintų savo rinkiminę programą ir ją nemokamai išplatintų rinkėjams. Suprask, štai kokius socialinius siekius mes jums siūlėme, štai už kokią ateitį jūs, mieli Lietuvos žmonės, balsavote, štai ką dabar mes visomis išgalėmis bandome įgyvendinti. Demokratinės valstybės pilietis tokį dokumentą laikytų lengvai prieinamoje vietoje ir karts nuo karto (pavyzdžiui, prieš užmigdamas) jį paskaitytų¹. Taip pilietinė visuomenė galėtų sėkmingiau kontroliuoti į valdžią patekusių politikų pažadų vykdymą.

Kol kas, deja, jau tapo tradicija, kad didžioji ketinimų dalis nuolat keliauja į partijų politinį archyvą... („Pažadėjo - patiešijo, neištęsėjo - nesugriešijo“.) Piliečiai galėtų lengviau testuoti politikų atminties kokybę (nūnai šiuo psichikos procesu jie didžiulis neturi pagrindo...); būtų paprasčiau nustatinėti prisiekusiųjų seimūnų sąžinės prabą (šiuokart ji akivaizdžiai prastoka...). Gal tik fantazijos srityje partija-nugalėtoja pasižymi išskirtiniais gebėjimais...²

Taigi, braunuos į virtualią erdvę... Surandu dokumentą ir skaitau: PENKIOLIKTOSIOS VYRIAUSYBĖS VEIKLOS PROGRAMA. Štai jo XVII skyrius. ŠVIETIMO IR MOKSLO PERTVARKA. *Švietimo politikos strateginės kryptys*. Atkreipiu dėmesį į 541 paragrafą, kuriame be kita ko teigiama:

„Numatytų tikslų sieksime vadovaudamiesi šiais principais: - švietimo ir mokslo sistemos decentralizacija ir biurokratizmo šalinimas...“

Puiku: ketinimai ir pažadai gražūs, aktualūs, savalaikiai, pagaliau išlaisvinsiantys Mokyklą nuo autoritarinio komandinio vadovavimo. Tačiau stop: jau esu minėjęs³, kad mūsų bendrojo lavinimo mokyklos beveik negali pačios priimti sprendimų. Pavyzdžiui, vertinant ES valstybių mokyklas 44-iais autonomijos aspektais, Lietuvos vidurinį išsilavinimą teikiančios mokyklos visišką autonomiją turėjo ar galėjo turėti tik 8-iose srityse, kai tuo metu Olandijos, Švedijos ar Belgijos analogiškos mokyklos visišką autonomiją turėjo ar galėjo turėti 29-30-yje... Ką praktikoje reiškia toks reglamentinis įrėminimas, aiškinti netenka. Bent jau decentralizacija kol kas nekvepia! Tai - krūvos raštų, siunčiamų jo didenybei biurokratui. Juose - prašymai, ataskaitos, lentelės, planai, suvestinės, audito paprotinimai, atestacijos vingrybės... Argi viską suminėsi...

Krūvos dokumentų, kasdien srūvančios į švietimo skyrius, savivaldybių ir ministerijų departamentus, kaupiasi ir sudaro didžiulius kalnus (gal teko matyti greta Šiaulių esantį didžiulį sąvartyną?), kurių viršūnėse išdidžiai sėdi vyriausieji biurokratai. Tarp jų aiškiai

¹ Ne, ne,- apie interneto paslaugas nekalbėkime, nes ne kiekvienam (pavyzdžiui, garbiam senjorui) jos yra prieinamos... Reikalingas dokumentas, kurį galėtume laikyti savo rankose...

² Žr.: Nusivylimas ir neviltis. Dešimtas fiasko?//PAPA-43.

³ Žr.: Mokytojau, linkiu tau šiandien būti nepopuliariu...//PAPA-42.

nusistovėję rangai, hierarchiniai laipsniai... Tačiau jie visi minta popieriais,- popieriais, kuriuos kasdien siunčia mokytojai ir klasių auklėtojai, metodinės dalykų tarybos, direktorių pavaduotojai ir mokyklų vadovai. Ir nesvarbu, kad visa ši ugdytojų armija, susitelkusi į „popierinio maisto davinių, skirtų jo didenybei biurokratui, ruošą“, neturi kada galvoti apie pagalbą konkrečiam mokiniui, pokalbį su jo tėvais ar konfliktinės situacijos, susidariusios klasėje neutralizavimą... Pirmoje eilėje – duoklė sąvartynui...

Atsiverskime kitą to paties fantastinio leidinio puslapį...

„567. Kardinaliai sumažinsime popierizmą ir biurokratiją. <...> visose ugdytojų įstaigose bent 30 proc. sumažinsime dokumentaciją, apsunkinančią mokytojų ir mokyklų darbą.“

Apie biurokratą – pakaks: tegu jis mėgaujasi naujai gauta popierių siunta. Juolab, kad ir ši kartą (beje, kaip ir visuomet) yra galimybių pasipuikuoti sava kompetencija, ir, antra vertus, kaip visuomet esama akivaizdžių priešasčių asmeninei savivertei pademonstruoti. Netrukdykime jo mąstymo procesų. („Į ką pavirstų šalies švietimas, jeigu staiga nebūtų manęs? Juk vėl kairysis ir dešinysis lapo laukeliai neatitinka dokumentams keliamų reikalavimų; štai po kablelio nepaliktas tarpas prieš kitą žodį; ir intervalai tarp eilučių ne tie... Na, ir bukumas tų mūsų mokyklų!..“) Užjauškime biurokratą ir dėkokime jam, kad jis dirba...

Atsargiai nuo sąvartyno nusileiskime žemyn ir užsukime į mokyklą, kurios bendruomenės nariai pildo vienokius ar kitokius popierius. Jų veiduose pastebimos akivaizdžios nepasitenkinimo ar net pykčio raukšlės. Pabandyk jiems, šiems prievartiniams raševoms, pateikti priekaištą, kad „jūs dirbate su popieriais, bet ne su vaikais“, t.y., kad šių dienų mokykla mažai domisi vaikų auklėjimu, išgirsti pasiteisinimą: „Ką jūs čia apie „auklėjimą“ kalbate! Ataskaitos degal!..“

Bet jau beveik prieš metus laiko spaudoje teko skaityti informaciją, kad ministerija gerokai sumažino popierizmo srautus, t.y. „garbųjį biurokratą pervedė ant tausojančios dietos“. Tačiau neperseniai perskaičiau intriguojančią situaciją:

Ministro teiginį, jog Lietuvos mokyklose sėkmingai išgyvendinamas popierizmas <...> ugdytojų vadovai, politikai, profesinių sąjungų atstovai, metodikos būrelių pirmininkai – pasitiko atviru juoku. „Pedagogai dar netiki, kad galima gyventi be popierizmo. Vienu sprendimu to nepakeisime, o reakcija liūdina – ją suvokiame kaip baimės ar nepasitikėjimo išraišką valstybės mastu,- kalbėjo G.Steponavičius. Atsakydamas į sąlygą kilusį šurmulį, jis tvirtino, jog iš 140 iki šiol mokyklose pildytų dokumentų 51 yra panaikintas arba liko kaip rekomendacija. „Ir jeigu jie nebepivalomi, niekas tų dokumentų neturėtų tikrinti“ (Dialogas, 2010 03 26).

Štai čia jau įdomi situacija: ministerija siunčia nurodymus panaikinti 51 dokumentą, bet biurokratas neklauso. Revoliucinė situacija? (Pamenate, viršus jau negali valdyti, o apačia nenori vykdyti...) Kaip tokį faktą galėtume paaiškinti?

Pirmoji versija: ministerija biurokratui parašė raštą, kuriame išvardijo, kokių dokumentų nereikia iš mokyklų reikalauti. Tačiau visa blogybė ta, kad popieriuje tekstas buvo „išguldytas“ nepriekaištingai: dešiniojo ir kairiojo laukelių pločiai – standartiniai, o po kablelių visur paliktas tarpas prieš kitą žodį... Toks raštas biurokratui galėjo pasirodyti

visiškai priimtinas ir jis (kaip dažnai esti) jo turinio visiškai neskaitė. Taip dokumentas ir atgulė į atitinkamą segtuvą..

Antroji versija. Biurokratas gavo ministerijos nurodymą, jį atidžiai perskaitė ir susiėmė už galvos: 36% mažina maitinimą! Neišgyvensim! Teks mažinti etatų skaičių. Ir tai krizės metas?! Bet juk mes kitokiam darbui nei patirties, nei kompetencijos neturime. Tada biurokratas skambina savo kolegai ir sutaria: nurodymų nevykdysime... Visų iš darbo neatleis (*nes kuo maitinsis patys ministerijos kolegos?*) Štai šis sakinyš, manyčiau, nereikalauja ieškoti daugiau alternatyvių paaiškinimų, kodėl biurokratų skaičius ir popierizmo lavinos nemažėja, kodėl nevykdoma mokyklų decentralizacija, kodėl demokratinė valstybė toleruoja autoritarinę švietimo sistemą..

O juk atrodytų visas minėtas blogybes, nepaprastai trukdančias šalies švietimo laukų derlingumui, galima būtų lengvai pašalinti. Norint. Tačiau, kaip minėta, to noro nėra. Ir jo nenusimato. Pavyzdžiui, Valstybės kontrolės darbuotojas apsilanko N savivaldybės švietimo skyriuje ir, kaip sakoma, „atlieka dokumentų poėmį“. Tada juos suskirsto į dvi grupes: privalomus ir neprivalomus. Pastarųjų kuratoriai perspėjami ir t.t., ir t.t. Susijaudinęs biurokratas skambina kolegai... Šis organizuoja balasto naikinimą..

Tada ieškoma būdų, kaip dar trečdaliu sumažinti popierizmo sąvartynus ir priartėti prie demokratinės švietimo sistemos modelio. Įsigali naujos nuostatos: mokinių ugdymo efektyvumą liudija ne mokyklos ataskaitos puslapių skaičius, o atsitiktinis poros specialistų apsilankymas mokykloje... Pavyzdžiui, kokia atmosfera tvyro pamokose, kai svečiai apžiūrinėja koridoriuose pakabintus mokinių piešinius, rankdarbių parodas, interjero detales... Ne, nebūtina prikišti ausį prie klasės durų, kad suvoktum joje tvyrančią atmosferą.. Neretai būdamas koridoriaus pradžioje jau gali įsivaizduoti košmarus klasėje, kuri yra kitame jo gale... Ar suskambus pertraukos skambučiui mokiniai su triukšmu sprunka iš klasės, ar vis dar nepaleidžia mokytojo, nes turi jam jaudinančių klausimų... Ar linkę mokiniai bendrauti su mokyklos svečiu pertraukų metu, ar jiems tai „objektas, judantis iš taško A į tašką B“...

O, sakykite, kas išsamiau gali paliudyti mokytojo, besiruošiančio atestacijai, profesinę kompetenciją: surinkta ir estetiškai tvarkinga stora dokumentų byla, ar plonytis CD, kuriame įrašytos bent trys pamokos („nuo skambučio iki skambučio“), atskleidžiančios mokytojo laikyseną, jo kalbos intonacijas, žvilgsnio dialogą, mokinių aktyvumą, jų veidus, žinias ir gebėjimus... Laikmenose atsispindi mokytojo požiūris į mokinius: ar ugdomojoje sąveikoje vyrauja tik reiklumas, o gal jis derinamas su pagarba mokinio asmenybei, ir rodoma altruistine meile jam... Pora ekspertų peržiūrėję tokį įrašą referuoja atestacinę komisiją... Esant klausimų ar nuomonių skirtumų gali visi peržiūrėti pateiktus pamokų įrašus... Sutikime, tvarkingai pateiktame dokumentų aplanke šias nepaprastai svarbias pedagogines vertybes užfiksuoti beveik neįmanoma... Gal panašūs dalykai leistų mokyklai pereiti nuo autoritarinių prie humanistinių, pedagoginiu dvasingumu grįstų santykių?..⁴

⁴ Sako, šveicarų tėvai - mokyklos šeimininkai!- mokytojo profesinę kompetenciją nustato prašydami pakomentuoti kino filmą, t.y., kaip jį pristatytų klasėje mokiniams...

Tačiau, mieli kolegos mokytojai, nesijaudinkite dėl CD įrašų: jų nereikės daryti. Nereikės todėl, kad biurokratas jokių būdu nesutiks jų „įteisinti“. Net ir tas, kuris sėdi popierių kalno viršūnėje. Tik pagalvokite: jeigu nesu niekada dirbęs mokykloje (arba ši patirtis baigėsi prieš 30 metų...), apie CD užfiksuotos informacijos pedagoginę vertę nieko negalėsiu pasakyti. O biurokrato prigimtinė ypatybė - jo nuomonė visada teisinga ir neginčijama! Tačiau šiuo kart, žvelgiant į CD turinį, gali smarkiai apsijuokti: jame užfiksuoti pedagoginiai mokytojo atradimai (ar abejotini jo metodiniai sprendimai) biurokratui „plika akimi“ bus nepastebimi... Belieka sprendimas - išlaisvinti kėdę... O šito niekada nebuvo ir nebus: kaip jau minėjau, biurokratizmas nemirtingas.

Ir dar viena priežastis, dėl ko nedarysime CD įrašų. Mat jie išryškintų kitokius reikalavimus organizuojamiems mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminarams. Juk tuomet atestacijos ar kvalifikacinės kategorijos grupę lemtų jau ne sukauptų pažymėjimų (sertifikatų) skaičius, o ... reali profesinė kompetencija... Todėl turėtų keistis ir reikalavimai organizuojamų seminarų turiniui. (Juk, sutikime, dabar tūlas mokytojas į tokį renginį neretai vyksta jau su išankstine nuostata: iškentėsiu bet kokį lektoriaus teikiamą marazmą, kad tik pažymėjimą gaučiau...)

Garbūs biurokratai: būkite ramūs,- jūsų kėdės tvirtai stovi ir stovės, nes jūs labai daug kam reikalingi. Jūs - nepakeičiama uždanga vadovui, galinčiam popierinių ataskaitų lapais paslėpti mokykloje tvyrantį balaganą. Jūs - širma klasės auklėtojui, nesugebančiam ar nenorinčiam imtis vaikų auklėjamosios misijos. Jūs - ... Pakaks: jūs - nepaprastai reikšmingi! Todėl ir nemirtingi. Ilgiausių metų! Priimkite šį mano rašinį tik kaip jūsų socialinės reikšmės liudijimą.

Pagarbiai kviečiantis susimąstyti -

Albertas Piličiauskas

2010 gegužės 1 d.

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Aktualija

PREVENCIJA, ARBA KELIO UŽKIRTIMAS BLOGIUI

Manau, dažnas skaitytojas jau pagalvojo: kodėl teikiama tokia abstrakti antraštė? Kodėl nesukonkretinama blogio apraiška, tarkim, - alkoholis, narkotikai, nikotinas, patyčios, smurtas, žudymai...? - Klausimai pagrįsti ir reikšmingi, nes esame įpratę prie konkrečių prevencinių programų ir projektų bei atitinkamo jų finansavimo. Tačiau paaiškinamąjį atsakymą norėčiau pateikti šiek tiek vėliau...

♥ ♥ ♥

Yra galvojančių, kad prevencinio darbo, orientuoto narkotikų, smurto, patyčių ir kt. blygybių plitimo stabdymui, efektyvumą lemia valstybės skiriamų *lėšų kiekis*. Taip, tai reikšminga prielaida. Tačiau drauge ji ir atpalaiduoja atitinkamų institucijų pastangas veikti, ieškoti naujų darbo metodų bei formų, nes visuomet galima pasiteisinti: „argi turint tik tokį finansavimą įmanoma ką nors ryškesnio padaryti?“ Pasitelkime ir dar vieną argumentą. Sakoma, nekorektiška skaičiuoti kitų pinigų, todėl atsižvelkime į šį perspektyvą. Tačiau apibendrintai vis tiek galime tvirtai pasakyti: per 20 Nepriklausomybės metų prevenciniam darbui išleidom šimtus milijonų Lt (o gal ir dar daugiau...), tačiau alkoholikų, narkomanų ir rūkorių gretos didėja, patyčios plinta, smurtas įgauna vis žiauresnes formas...

Taigi, sutikime, šiame mūsų kovos su blogiu fronte kažkas negerai. Sakyčiau, „neužčiuopiame atviro nervo“.

♥ ♥ ♥

Yra galvojančių, kad prevencijos esmė - *žinios*, todėl įvairiausių programų ir projektų autoriai veiklos turinį pripildo informacija apie narkotikų (patyčių, smurto...) rūšis, klasifikacijas, sąvokų apibrėžimus, gamybos technologijas, poveikį sveikatai, paplitimo geografiją ir tendencijas, rizikos grupes ir t.t., ir pan. Taip, tai reikšminga informacija, tačiau jos NVK (naudingo veikimo koeficientas) akivaizdžiai menkas: narkotikus vartojančių (smurtaujančių...) ši informacija dažniausiai nepasiekia arba jau yra pavėluota (juos, tarkim, jaudina būsimo abstinencijos, arba „lomkės“ išgyvenimo problema...); tūlam, dar nebandžiusiam kokio kvaišalo skonio, gali kilti „noras pačiam išbandyti intriguojantį jo poveikį“ (ar patirti psichologinę smurtautojo būseną...). Juk imunitetas panašiems blogio gundymams dar nesuformuotas... Taigi, akivaizdu, kad adoruodami prevencinių žinių svarbą, mes „įklimpome“: judėti pirmyn negalime, todėl tenkinamės pasvirimo į priekį stovėsenos poza, kad aplinkiniams (o ypač programų finansuotojams) sudarytume judėjimo

mo pirmyn įspūdį. Galima pasakyti ir taip: didžiulis mechanizmas triukšmingai gaudžia, tačiau jo variklio ir ratų apsisukimai tušti...

Pasikartosiu, kažkas šiame mūsų kovos su blogiu fronte negerai. Neužčiuopiame jo, blogio, silpnos vietos.

Prevencinio darbo strategai - pradędant specialiomis Seimo komisijomis ir atitinkamais vyriausybiniais padaliniais,- lenkiantys galvas prieš prevencinių žinių reikšmę, žengia dar vieną lemtingai klaidingą žingsnį. Jis - pasekmė ankstesnio paklydimo, kuri, beje, sustiprina kitas, ne geresnis įsitikinimas: žmonija išsigelbės nuo blogio, pasiekusi žinių informacinės visuomenės lygį (ŽIV). Įgyvendinant šią siekiamybę akivaizdžia tampa ne tik minėta būtinybė „aprūpinti“ kiekvieną pilietį specialiomis žiniomis apie konkretų „blogio šeimos narį“ (alkoholį, rūkalus, narkotikus, smurtavimą, rasinį ar nacionalinį nepakantumą...), bet įteisinamas ir brangiai kainuojančių veiksmų chaosas. Jo esmė štai kokia.

Minėtų civilizuotų pastangų dėka, t.y. įgyvendinant lyg ir kilnias intencijas, *dezintegruojama pati žmogaus asmenybė*. Paprasčiau tariant, pastaroji suvokiama maždaug taip: šis galvos smegenų neuronas provokuoja poreikį besaikiam alkoholio vartojimui, o štai ana nervinė ląstelė atsakinga už imuniteto, t.y. susilaikymo nuo stikliuko vilionių diegimą.. Todėl pagrindinis bet kokios prevencinės programos tikslas - kaip pirmąją dominantę slopinti, ir kaip antrąją - „miegančiąją“ ląstelę aktyvuoti... Visiška strateginė analogija norint sėkmingai kovoti su narkotikais. Tik čia veikia jau kiti smegenų centrai ir vingiai-anticentraai...

Taip, gerb. Skaitytojau, teisingai galvoji, kad panašūs uždaviniai kyla kovojant ir su rūkalais... Ir su patyčiomis... Ir su smurtu, savižudybėmis... Tas pats mechanizmas... Todėl „tvarkos“ įvedimui, t.y. sėkmingos prevencijos tikslu, suprantama, kiekvienam blogio šeimos nariui - jo prevencijai ir imuniteto diegimui - reikalingos atitinkamos žinios, kurias, akivaizdu, gali perteikti teminiai seminarai, jiems specialiai išleista literatūra, pagaminti paveikslai, lentelės... Suprantama, kad visa tai reikia apiforminti specialių programų, parašytų projektų pavidalu...

- *Iš kur gauti N prevencinės programos vykdymui reikalingų lėšų? - klausia tūlas specialistas.*
- *Šiuo metu - sunku... Juk gyvename visuotinio krizenimo metais...*
- *Bet, akivaizdu, socialinė situacija blogėja, ritamės žemyn.*
- *Sutinku, tačiau Vyriausybė ir Seimas darome viską, kas įmanoma...*

Maždaug taip nuraminame save, suteikiame vilčių narkotikų, alkoholio ir rūkalų platinėjams ir, suprantama, visokiausių kvaišalų vartotojams... Darbo įspūdžiui sudaryti kasmet vieni kitiems pateikiame ataskaitas apie milijonus panaudotų lėšų, surengtų seminarų ir juose dalyvavusių klausytojų skaičių... Įspūdinga! Garsiai kaukdamas šilumvežis skrieja Lietuvos plieniniais keliais, tempdamas paskui save prikabinčius tuščius vagonus. Na, ne visiškai tuščius,- juose šis tas yra. Pavyzdžiui, parengtų ir kruopščiai apiformintų atitinkamų *dokumentų* ir specialių *prevencinių programų* paketai: Alkoholio kontrolės, Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės, Narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės, LR tabako kontrolės, LR psichikos sveikatos priežiūros,

Narkologinės priežiūros, Vaiko teisių apsaugos įstatymai... Vagonuose keliauja Lietuvos nacionalinė sveikatos koncepcija, Lietuvos sveikatos programa, PSO strategija „Sveikata visiems 21 amžiuje“, Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros strategija, Nacionalinė narkomanijos prevencijos ir narkotikų kontrolės strategija, Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros strategijos įgyvendinimo priemonių planas, Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programa...

Vagonuose tvarkingai sudėliotos *specialios programos, projektai, seminarai*: Jungtinių tautų projektas „Ugdymo medžiagos rengimas narkotikų prevencijai mokyklose, ir su tuo susijęs mokymas Baltijos šalyse“, „Narkotikų ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos programa“, „Narkotikų vartojimo prevencija ugdymo institucijose“; „Alkoholio vartojimo prevencija mokykloje“, „Rūkymo prevencija mokykloje“, „Sudėtingų psichologinių ir pedagoginių situacijų sprendimo būdai“, „Darbo su rizikos vaikais vasaros stovyklose ypatumai“, „Ankstyvoji intervencija: pagalba paaugliams, vartojantiems alkoholį ir kitus narkotikus galimybės“...

Tai tik nedidelė dalis jau įgyvendintų, įgyvendinamų ar rengiamų įgyvendinti veiklos priemonių, kurios toli gražu neapėria viso blogio apraiškų spektro... O kokia viso to nauda, galime spręsti iš šio pavyzdžio. Pamenate, kokios aistros virė Seime priimant Tabako kontrolės įstatymą, draudžiantį asmenims iki 18 metų parduoti ir vartoti rūkalus? O gal net dalyvavote seminare „Rūkymo prevencija mokykloje“? Lyg ir viskas teisiškai sustyguota, metodiškai pagrįsta... Tačiau ar matėte, kas dedasi pertraukų metu mokyklų kiemuose, greta esančių gyvenamųjų namų pasieniuose, daugiabučių laiptinėse? O gal pamenate, kaip prieš keletą metų Vilniaus meras J. Imbrasas, atsižvelgdamas į gyventojų skundus (ar norėdamas apsaugoti vaikus nuo peršalimo?) pasiūlė netikėtą idėją - mokyklose įrengti specialius rūkomuosius kambarius⁵? - Štai jums ir specialių įstatymų ir programinių seminarų praktinė reikšmė...

Norėčiau priminti dar vieną rikošetuojančią pasekmę. Dažno projekto bendrojoje dalyje pagrindžiant jo aktualumą, pateikiama ne tik socialinė situacijos charakteristika, bet nepamirštama pažymėti ir žiojėjančias spragas mokytojų profesinėje kompetencijoje. Pavyzdžiui, projekto „Narkotikų vartojimo prevencija ugdymo institucijose“ įžangoje teigiama, kad

„<...> pedagogai turi mažai žinių, mokėjimų ir įgūdžių kalbėtis su vaikais apie narkotikus, jų vartojimo priežastis, pasekmes, ne visai teisingai supranta pirminės prevencijos esmę, nepakankamai susipažinę su vykdomomis valstybinėmis programomis, aktyvių mokymo metodų taikymo modeliais, vartojamais prevencinėje veikloje. Jų veikla yra vienpusiška ir siaura. Todėl iškyla būtinybė kelti pedagogų kvalifikaciją narkotikų prevencijos klausimais (pabr.-A.P.), ypatingą dėmesį skirti gyvenimo įgūdžių ugdymui: gebėti priimti sprendimus, mokėti bendrauti, valdyti stresus ir emocijas, atsispirti draugų spaudimui, mokėti pasakyti „ne“ ir kt.“⁶

⁵ *Vilniaus diena*, 2008 gegužės 20 d.

⁶ www.pprc.lt/ktpp/archyvas/2005/23_0.htm

Teisingai, gerb. Skaitytojau, galvoji: kito projekto (programos) preambulėje bus pabrėžiama, jog mokytojai stokoja žinių ir gebėjimų kalbėtis su mokiniais apie alkoholio žalą... Sutikime, mokytojus lygiai taip pat galima apkaltinti žinių stygiu, reikalingų rūkymo, smurto ar patyčių prevencijai įgyvendinti. Juk, pavyzdžiui, *Švietimo naujienose* (2005. -Nr.5. -P.3) lyg ir su pasididžiuavimu buvo rašoma:

„Parengtas veiksmų planas, pagal kurį bus rengiama ugdymo turinio atnaujinimo strategija: reikia integruoti 23 programas (alkoholio ir tabako kontrolės, kovos su korupcija, savižudybių prevencijos...)“.

Tokia realybė... Tačiau trumpam stabtelkime ir sutikime, kad įgyvendinant, tarkim, atitinkamus narkomanijos stabdymo ir narkotikų vartojimo prevencijos uždavinius mokytojui pavyko pasiekti pageidaujamus rezultatus (išaugo atitinkama jo kompetencija, akivaizdus anti narkomaninio ugdymo efektyvumas ir kt.). Neskubėkime džiaugtis. Dabar pabūkime ugdytojo vietoje: skyręs nemažai intelektualių ir laiko išteklių deramai kompetencijai įgyti, jis taip pat supranta akivaizdžią būtinybę rūpintis *rūkymo, alkoholio, savižudybių, priekabiavimo, prievartos, psichologinio ir fizinio smurto, lytinio švietimo, kovos su korupcija, pilietiškumo, stop karui keliuose...* ir kitų programų įgyvendinimu, atitinkamų gebėjimų įgijimu. O juk dar mokytoją „persekioja“ permanentinė būtinybė nuolat domėtis jo *dėstomų dalykų metodikos naujovėmis...*

Sutikime, jog mokytojo situacija pagrįstai primena bandymus aprėpti tai, kas neaprepiama. Iš čia kyla *įžvalga*: dažnas mokytojas, matydamas sunkiai aprėpiamas specialių žinių ir gebėjimų erdves, nuleidžia rankas ir pasiduoda nekontroliuojamai įvykių tėkmei... Pasekmė? - Šalyje turime tai, ką turime... Suvokdami kaltinimų beprasmybę mokytojai į visa tai nuomoja ranka ir, gelbėdamiesi nuo depresijos, rašo jumoreskas:

„Kiekvienas mokytojas ir auklėtojas į savo programas ar ilgalaikius planus integruoja: „Bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymo programą 1-10 klasėms“, „Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programą 1-10 klasėms“, „Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programą 1-10 klasėms“, „Antikorupcinio ugdymo programą 5-10 klasėms“, „Profesinio informavimo programą 5-10 klasėms“. Mažoka. Kodėl nėra „Atsargaus vaikščiojimo slidžiais keliais ugdymo programos 1-10 klasėms“, „Muštynių nesužalojant mušamojo organizavimo pagrindų programos 1-10 klasėms“, „Apsisaugojimo nuo politikų kvailių kalbų pagrindų 5-10 klasėms“ ir kt.?

Reikia sukurti tokią darnią prevencinių programų programą, kad nė plyšelio neliktų netinkamai informacijai patekti į vaikų galvas. O jei vis dėlto pateko - tuoj pat taikyti „Neigiamo informacijos pasekmių likvidavimo prevencijos programą 1-10 klasėms“. Ir jokių problemų“ (Dialogas, 2009 rugpjūčio 21 d.).

O visa tai reiškia, kad garsiai kaukdamas šilumvežis su virtine vagonų lekia... Jo saugų eismą prižiūri specialios didžiulės dispečerinės tarnybos, o judėjimą užtikrina skiriami milijonai litrų degalų... Būtent todėl realybėje didelės gausos prevencinių programų efektyvumo kontrolė ir koordinacija neretai apsiriboja *ne tikslingu* joms skirtų lėšų panaudojimu, o... *tiksliau pastarųjų išnaudojimu.*

Pastarosios įžvalgos naudai liudija ir tokie faktai: 2008 rugsėjo 16 d. Seime svarstant Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2009-2016 metams programos projektą nevyriausybinė organizacija „Tėvai prieš narkotikus“ pareiškė, kad *narkomanijos prevencijos programos tik skatina narkomanijos plitimą* (ir todėl dokumento svarstymas tuomet buvo atidėtas)⁷. O juk, sutikime, šios visuomeninės organizacijos narių gerais norais ir objektyvumu neturėtume abejoti: kam, jeigu ne tėvam, labiausiai turėtų rūpėti tiek prevencinio darbo, tiek narkotikų vartojimą stabdančių priemonių efektyvumas? Arba kitas pavyzdys:

„Moksleiviai <...> patraukė per dantį kai kurias narkotikų prevencijos priemones, leisdami suprasti, kad sausi postringavimai apie narkotikų keliamą pavojų moksleiviams kelia tik nuobodulį“⁸; ir kt.

Pabandykime sutikti su teze, kad **žmogaus** (taigi, vaiko ir paauglio taip pat) **asmenybė yra integrali**. Pavyzdžiui, asmuo, savo gyvenimą grindžiantis **Gėrio gausinimo** nuostatomis, jomis vadovaujasi **visose** būties srityse: darbe ir šeimoje, santykiuose su kaimynais ir giminėmis, gyva ir negyva kūrinija... Bent taip turėtų būti. (Žmogų, kuris, tarkim, gėrį skleidžia tik bendradarbių tarpe, o šeimoje toleruoja despotiškus santykius, matyt neklysdami apibūdinsime veidmainiu...) Ir dar. Kažkodėl nerašome projektų, raginančių ugdyti dvasingumą ir kitas dorines vertybes žmogaus, atostogaujančio Kanarų salose ar, kitu atveju, prekiaujančio turgavietėje... Kažkodėl galvojame ir tikime, kad „tikrasis“ Gėris ir Dvasingumas yra integralūs ir atitinkamai „vadovauja“ visiems žmogaus jausmams, o šie – mintims, pastarosios – sprendimų turiniui, veiksmams... Tai kodėl nepakanka vienos universalios prieš **blogį nukreiptos prevencinės programos**, kurią (tai labai svarbu!) jeigu norėtų **galėtų įsisavinti kiekvienas mokytojas ir kiekvienas tėvas**.

Iš kur toks optimistinis efektyvumas? – Parengtos alternatyvios *universalios* programos teoriniai pagrindai ir įgyvendinimo būdai (priemonės, metodai) būtų natūraliai *visa apimantys*, t.y. leistų ugdytojui be didesnių laiko sąnaudų, intelekto ir gebėjimų limitų vykdyti *ne vien tik narkotikų, bet ir kitų blogio apraiškų* (rūkymo ir priekabiavimo, alkoholio ir savižudybių...) *prevencijos programas*. Juk *asmenybė – integrali*. Ją sudaro *vieninga vertybių* (kitu atveju – antivertybių) *sistema*, ir todėl prevenciškai reikia ją (vieningą sistemą) puoselėti, t.y. **didinti jos visaapimantį imunitetą įvairiausio blogio atakoms**: pradedant smurtautojų išpuoliais ir baigiant paprasčiausiomis kasdienėmis tingėjimo ar abejingumo „pagandomis“...

Ką stebime vadovaudamiesi dezintegralaus požiūrio į asmenybę atveju: tarkim, šiandien tapo akivaizdu, kad vaikas pradėjo klimpti į patyčių liūną... Ugdytojas (mokytojas, tėvai) skuba ieškoti atitinkamos specialios literatūros ir ją studijuoja, gal net galvoja apie konkretų projektą... Tačiau šių auklėtojo(s) „studijų“ metu prasidėjusi vaiko asmenybės griūtis „pasigauna“ naują – poreikio rūkalams virusą... Natūralu, prasideda naujos literatūros paieška... Tačiau blogis dauginasi greičiau nei tobulėja mokytojo kompetencija atitinkamiems virusams įveikti... Pagaliau auklėtojas pamato šį mokinį, kurio žvilgsnis jau

⁷ Žr.: <http://www.valstietis.lt/content/view/comments/21733>

⁸ Žr.: <http://www.ve.lt/?rub=1065924815&data=2003-11-24&id=1069605544>

nukreiptas „į save“... Alkoholis? Narkotikai?... Tai reiškia, kad „patyčių liūnas“ nebuvo paprastas pasismaginimas, o jis liudijo jau prasidėjusį asmenybės degradavimą ir blogio pergalę su visais galimais metastaziniais procesais, niokojančiais visą asmenybės vertybių sistemą... Todėl „siauro veikimo antivirusinės priemonės“ (skirtos, pavyzdžiui, vien tik narkotikų vartojimui stabdyti) yra ne tik mažai veiksmingos, bet auklėjimo aspektu - žalingai pavojingos, nes „gydydamos“ vieną ligą jos leidžia bujoti kitoms...

Pagalvokime: kam naudinga dabartinės prevencijos taktika? - Pirmiausia, visokio blogio gausintojams, narkobiznio magnatams, kvaišalų platintojams..., nes jie suvokia - krizė jiems nebaisi! Todėl šie maitvanagiai ramiai sklendo virš mūsų galvų... Iš aukšto žvelgdami į mus, statančius smėlio pilis, jie gėrasi mūsų ... naivumu.

Ramūs ir švietimo strategai: „Mes visas programas parengėme, jas reikiamai patvirtinome... Ne mūsų kaltė, kad buki mokytojai nesugeba jų realizuoti...“⁹

Ramiai jaučiasi ir įvairiausių projektų sumanytojai bei jų įgyvendintojai: drąsiai prašykdami finansavimo, nesijaudindami dėl menkų būsimų rezultatų. Juk mes ne pirmieji, kurie planuojamų rezultatų negausime... Taigi mokykimės iš mūsų pirmtakų. Svarbiausia - tikslus išlaidų apiforminimas....

Akiivaizdu, kad „visuminis blogio supratimas“ ir atitinkamo alternatyvaus integruoto priešnuodžio suradimas ne tik sutaupyty mokytojui laiko ir pastangų rezervus, bet - kas ypatingai svarbu!- sugražintų pasitikėjimą savo jėgomis: jis įgytų gebėjimą bendrauti su ugdytiniais pozityvios socializacijos principais ir humanistinių nuostatų lygmeniu. Akiivaizdu ir tai, kad renovuota jo kompetencija leistų ne deklaruoti (kaip šiuo metu), o *realiai įgyvendinti strategines švietimo reformos nuostatas*, dėl ko išaugtų socialinė mokytojo profesijos reikšmė ir visuomeninis autoritetas. Kitais žodžiais, sutaupytyje ir žmogiškųjų, ir finansinių išteklių. Ilgainiui sumažėtų kalėjimų perkrovos... Ir policininkų reikėtų mažiau...

Linkiu pilietinės valios, būtinos stabdant šilumvežį ir jo tuščius vagonus, siautėjančius šalies švietimo keliuose. Manau, jau seniai jo laukia laisva vieta Lietuvos geležinkelių muziejuje.

Nuoširdžiai

Albertas Piličiauskas

2010 gegužės 1 d.

Atgal

⁹ Man ši situacija primena netolimus laikus, kai pirma buvo sukurta komunizmo teorija, o vėliau ją bandyta įgyvendinti praktikoje... Kuo visa tai baigėsi, žinome. Galima ir linksmesnė analogija... Tupi apuokas medyje ir girdi mažų verkšlenančių peliukų balsus: „katinas baigia mus išgaudyti“... Pagailo apuokui mažylių ir jis patarė: „užsiauginkite spyglius, kaip ežiukai, ir nereikės katino bijoti“... Peliukai iš karto apsidžiaugė. Tačiau netrukus paklausė: kaip tai padaryti? - Netrukdykite smulkmenomis,- manęs metodikos nedomina,- aš kuriu strategijas...

VAIKAS - DIEVO LAIŠKAS ŽMONĖMS

Ankstesniuose PAPA numeriuose glaustai aptarėme „populiariausias“ (tiesa, pedagoginiu požiūriu abejotinos vertės) šiuo metu plačiai taikomas vaikų auklėjimo strategijas, didelė dalimi lemiančias atitinkamus poveikio asmenybei būdus, sąveikos formas ir priemones¹⁰. Aptarėme su viltimi, kad ateityje jų dabartinio paplitimo erdvė mažės; kad tėvų ir mokytojų švietimas skatins juos ieškoti būdų, optimaliau rezonuojančių šių dienų socialinėje aplinkoje. Būdų, labiau atliepiančių Žmogaus ir visos Žmonijos lūkesčius. Todėl norėtusi, kad žemiau teikiami samprotavimai taptų skaitytojų apmąstymų (o kai kam - gal ir praktinio pritaikymo) impulsu.

Pirmiausia norėčiau „suderinti“ išėities pozicijas. Pradėkime nuo bandymo atsakyti į paprastą klausimą: *kas yra vaikas?* - Jeigu galvosime, kad tai potencialus smurtautojas, vagišius, kvaišalų vartotojas ar net žudikas,- privalėsime jo saugotis, stengsimės dar labiau griežtinti atitinkamus Baudžiamojo kodekso įstatymus, mokyklas aprūpinsime vaizdo kameromis ir aptversime aukštomis tvoromis... Reikia sutikti, kad tokiuose veiksmuose esama logikos (ir todėl pastaraisiais metais panašias siekiamybės stengiamės įgyvendinti...). Tokią pedagogiką, grindžiamą nepasitikėjimu ir perdėta kontrole, gąsdinimu ir baime, prievarta ir smurtu galėtume vadinti *negatyviaja*. (Jos auklėjamosios galimybės ir pasekmės aptartos PAPA-47. Neturėtų mūsų žavėti ir kitos,- „liberalioji“ (PAPA-46) bei „abejingoji“ (PAPA-48) auklėjimo strategijos.)

Šių dienų Šeima, Mokykla ir įvairios visuomeninės institucijos privalėtų daugiau domėtis *pozityviosios pedagogikos* galimybėmis, jos vertybinėmis nuostatomis. Tai ne tik alternatyvi vaiko auklėjimo strategija,- tai, manyčiau, vienintelė praktinė galimybė norintiems stabdyti šalyje siautėjantį paauglių smurtą, vaikų patyčias ir kitus amoralumo proveržius. Tai, sakyčiau, *causa sine qua non* Lietuvai, siekiančiai įtvirtinti demokratinės valstybės statusą.

Kas sudaro pozityvios pedagogikos esmę? - Pastoviams PAPA skaitytojams atsakymas žinomas. Tai *Pedagoginis dvasingumas*, kurio pagrindinės sudedamosios yra dvi: *altruistinė meilė vaikui*, derinama su *išmintingu reiklumu jam*. Sutikime, šiandienos mokyklose (o ir dažnoje šeimoje) labiausiai pasigendame meilės mokiniui (vaikui), užtvindant visą ugdymo procesą reiklumu, kurio, deja, dažniausiai negalima pavadinti išmintingu.

¹⁰ Tai - *laisvojo auklėjimo* nuostatos, kai stengiamasi tenkinti visas ar daugumą vaiko užgaidų galvojant, kad užaugęs įgis proto ir pats atskirs gėrį nuo blogio... (PAPA-46); *direktyvinis* (autoritarinis, spartietiškas...) auklėjimas, kai vaiko elgsena grindžiama draudimais, reikalavimais, griežtu dienotvarkės reglamento vykdymu... (PAPA-47); *abejingumą* liudijantis požiūris į auklėjimą, kai ugdytojai - tėvai ir mokytojai - vaikų/mokinių fizinį ir dvasinį brandinimą palieka likimo valiai... (PAPA-48).

Esant tokiai situacijai (kai viešpatauja tik reiklumas, nejaučiant net mažiausių meilės atšvaitų) ugdytojas primena despota ar tironą, kurio auklėjamosios galimybės yra menkos. Jis gali būti gyvulių dresiruotoju, tačiau vaikai (mokiniai) niekada nenorės būti gyvuliais... Ypač jeigu jie gyvena demokratinėje valstybėje ir pakankamai gerai žino savo pilietines teises. O pareigas?

Čia reikėtų prisiminti *paradoksalias auklėjimo pasekmes*, apie kurias mažai kalbame. Štai dresiruojančio, arba autoritarinio auklėjimo išgrynintas (suabsoliutintas) *reiklumas* skatina žmogų vis dažniau susimąstyti apie savo pilietines *teises* (suveikia savisaugos instinkto mechanizmas), o altruistinė *meilė* ir *pagarba* asmeniui, atvirkiščiai, - tarytum nejučia primena jo *pareigas*. „Primena“ todėl, kad už gerumą siekiama atsakyti gerumu... („Kaip šauksi, taip ir atsilies“...) Manychiau, šios paradoksalias auklėjimo pasekmės gali paaiškinti faktą, kad mūsų šių dienų mokiniai (vaikai) gerai išmano savo teises (nes jie išgyvena chronišką neišmintingo reiklumo perteklių) ir todėl ieško būdų gintis. Tam padeda teisių žinojimas ir jų išmanymas. Na, o akivaizdus altruistinės meilės stygius tuo pat metu leidžia „pamiršti“ pareigas...

Dažnas ugdytojas šioje vietoje gali paklausti: kaip galima mylėti visus vaikus, kai jų tarpe esama smurtautojų, keliančių ranką ne tik prieš bendraamžius, bet taip pat prieš tėvus ir mokytojus? - Atsakymą į šį klausimą Skaitytojas galėtų rasti PAPA-12 // Aktualijoje, todėl čia pateiksiu tik kelis pastebėjimus.

Pirmiausia, šiems paaugliams (vaikams) labiausiai ir reikia altruistinės meilės. Galima beveik neklystant teigti: juos „tokiais“ padarė socialinė aplinka, kurioje jie nepatyrė žmogiškosios meilės. Tikėtina, kad daugelis jų net nežino šios vertybės, nenutuokia, ką reiškia patirti šį jausmą... Todėl jeigu kas nors gali tapti kompasu, padedančiu jiems susigaudyti šių dienų dvasinių vertybių ir antivertybių maišalynėje, tai būtent tik rodoma vyresniųjų pagarba, išryškinanti jų orumo ir savivertės dėmenis, liudijanti pasi/tikėjimą ugdytinių gebėjimais ir galiomis...

Neteigiu, kad toks „persilaužimas“ ugdytojų sąmonėje yra lengvai pasiekiamas, lygiai kaip nemanau, kad tai garantuos taip trokštamą pokyčių dinamiką smurtautojo vertybinėje orientacijoje. Taip pat negalvoju, kad greitai laiku šalyje bankrutuos nepilnamečių socializacijos centrai... Ir tai suprantama: asmenybės perauklėjimo procesas yra žymiai sunkesnis ir sudėtingesnis už... pozityvųjį auklėjimą,- kryptingą ir tikslingą vertybinį poveikį vaikui, pradedamą nuo pat jo mažumės. Antra vertus, esu įsitikinęs, kad ir socializacijos centrų auklėjamoji įtaiga būtų kur kas didesnė, jeigu ji būtų grindžiama pedagoginio dvasingumo nuostatomis, o ne vien tik įsakymų vykdymu...

Tai, kas aukščiau pasakyta, būtų lengviau suvokiama, jeigu į vaiką žvelgtume ne tradiciškai (pavyzdžiui, nuolat laukdami iš jo įvairiausių išdaigų, patyčių ar net fizinio smurto), o kiek kitokiu išankstiniu nusiteikimu. Pedagoginiu požiūriu intriguojantis galėtų būti kad ir toks žvilgsnis: *Vaikas yra Dievo* (jeigu norite,- *Gamtos*) *laiškas mums* - *Šeimai*, *Mokyklai*, *Visuomenei Tautai*, *Valstybei...*, kuri mes privalome perskaityti ir suprasti, nes jame yra nurodyta unikali šio Pasiuntinio misija,- Dieviškoji misija. - Fatalizmas? - Ne, jokia būdu, nes nuo mūsų - ugdytojų sąmoningumo ir proto, geros valios ir tikėjimo, mei-

lės ir išmintingo reiklumo... didelė dalimi priklausys, ar vaikas galės (norės ir sugebės) įvykdyti jo žemiškąją misiją.

Taip, mieli Kolegos, manyčiau, teisingai mąstome: mūsų moralinė atsakomybė yra didžiulė. Didelė dalimi mes galime lemti, kuo taps šis vaikas – doru, dvasingu žmogumi ar prievartautoju, vagimi... Tačiau sutikime: juk sunku patikėti, kad minėtame Dievo (Gamtos) laiške žmonijai būtų užprogramuoti destruktiniai planai, kenkėjiški ketinimai. (Karai ar kitos socialinės nelaimės gali būti nesunkiai paaiškinami mumyse slypinčio blogio laikina pergale prieš Gėrį...)

Įgyvendindami praktikoje pozityviosios pedagogikos nuostatas privalėtume vadovautis taip pat ir netradicine taktika. Akivaizdu, čia netinka gąsdinimo, prievartos ar panašūs auklėjimo būdai. Kaip liudija patirtis, sėkmingas moralinis vaiko asmenybės brandinimas, t.y. jo vertybinių orientacijų puoselėjimas yra įmanomas prioritetai teikiant pozityviems gyvenimo pavyzdžiams, – Gėrio ir Grožio išaukštinimui (tuo pat metu sumenkiant blogio patrauklumą), o šiandien populiariąją baimę ir neapykantą keičiant visa nugalinčia Meile ir pasitikėjimu ugdytinio žmogiškąją prigimtį (žr.: PAPA-13 // Apsispręskime dėl ugdymo principų).

Modeliuojant auklėjamąjį poveikį pozityviosios pedagogikos dvasia ugdytojas visiškai neužsimena apie neigiamas asmenybės savybes (tinginystę, prasivardžiavimą, tyčiojimąsi iš kito žmogaus...). Tačiau tai jokių būdu nereiškia, kad šias blogybes auklėtojas išbraukia iš savo atminties. Anaiptol. Ugdytojas jas laiko savo nuolatinių ketinimų akiratyje, nes būtent šios antivertybės leidžia modeliuoti neutralizuojantį artimiausių veiksmų vertybinį kryptingumą. Tai reiškia, kad jis ugdytinius skatina mąstyti apie tokius teigiamus charakterio bruožus (gebėjimus, įpročius, įsitikinimus...), kurie savo esme *natūraliai šalina deformuotas vertybes*, aktyvina jų korekcijos procesą. Būtent todėl šią vertybinių orientacijų puoselėjimo taktiką galime vadinti – *auklėjimas per pozityvą* (žr.: PAPA-14 // Apsispręskime dėl ugdymo principų). Kitais žodžiais, skatiname mąstyti apie tokias vertybes, kurios asmenybę turėtų traukti, bet ne atstumti¹¹.

Tam ugdytojui, kuris nuoširdžiai norėtų *mylėti visus savo ugdytinius, tačiau nežino, „iš kur tos meilės gauti“, arba, „kaip ją savyje pasigaminti“*, galima priminti: žmogaus prigimtis savo esme yra sumodeliuota MEILEI. (Juk dažniausiai būtent šio jausmo „fone“ nauja gyvybė pradeda jos gyvenimo kelią...) Ypač svarbu tai, kad mano altruistinės *meilės poveikyje ugdytinis tampa mano šalininkas*, – bendramintis, kurį – šito jam nežinant – aš jau galiu kviesti dalyvauti mano slaptuose projektuose, skirtuose... jo deformuotų vertybių korekcijai, arba antivertybių šalinimui (žr.: PAPA-14 // Apsispręskime dėl ugdymo principų).

Šioje vietoje nėra prasmės aiškinti, kad bejausmis mokytojas yra lyg šlapias degtukas. Tai ar jis gali įžiebt mokinių širdyse liepsną – atsakomąją meilę ugdytojui, suteikti darbų ir žygdarbių impulsą? Mielas ugdytojau, ar turi teisę reikalauti mokinių meilės sau, jeigu tu pats esi „užžalęs“? Akivaizdu ir tai, kad šiuo kart neverta tikėtis mechaninio

¹¹ Kaip pamename, sovietmečio visuomenės moralė didelė dalimi buvo koreguojama kritikos ir savikritikos, karikatūrų ir feljetonų, draudimų ir įsakymų pagrindu...

kiekybės (pavyzdžiui, daugkartinio tavojo aiškinimo, kad „jūs privalote mokytis!“) peraugimo į naują kokybę (...pagaliau mokiniai pradėjo dirbti...). Kur kas didesnė tikimybė, kad iš tokio ugdytojo mokiniai pradės atvirai ir vieningai tyčiotis...

Keletas praktinių patarimų ugdytojui, panorusiam vadovautis pozityviosios pedagogikos nuostatomis (žr. PAPA-15 // Apsisprendime dėl ugdymo principų).

- 1) *su tyra altruistine Meile atsiduokime ugdomajai sąveikai su visa bendruomene* – mokiniais ir jų tėvais, mokytojais ir mokyklos vadovais (ir, suprantama, šeimos nariais...). Šioje vietoje gali praversti „moralinė atmintis“: kiekvieno šeimos nario (mokinio) atžvilgiu tikslinga ilgam išsaugoti jų gražaus elgesio ar net pasiaukojimo pavyzdžius, kuriuos jis atliko asmeniškai mano (tavo ar kitų žmonių) labui. *Visa, kas gera, te niekada nebus pamiršta...* Ši „atmintis“ ypač palengvina įžeisto žmogaus savijautą tuo atveju, kai asmuo sąmoningai ar atsitiktinai (be blogos valios) įžeidžia ar nuvilia mane (tave). Toks laiku prisimintas gražaus ir prasmingo elgesio faktas labai palengvina kaltės atleidimą. („Ne, negaliu ant jo pykti, nes buvo laikas, kai jis dėl manęs atliko nepaprastai gražius, pasiaukojimo lygmens darbus...“) Taip prieš kiekvieno mūsų akis atsiveria svarbus altruistinės Saviaukos laukas, kuriame plyti užrašas: „Gerumo skolą privalome gražinti su kaupu“. Na, o jeigu atmintyje nepavyksta surasti pretekstų dvasiniam dėkingumui išreikšti, tai visada lieka galimybė išstarti tvirtą patikinimą: nežiūrint to, ką tu padarei, aš vis tiek tave nuoširdžiai myliu. Smerkiu tik tavo elgesį. Ir smerkiu tik todėl, kad jeigu visi taip „atpalaiduotų savo stabdžius“, visuomenė pražūtų. Tikiu, tokios baigmės tu taip pat nenorėtum;
- 2) *Nuoširdžiai mylėdamas ir gerbdamas žmogų (ugdymo partnerį) Tu igyji moralinę teisę išmintingai reikalauti jo pareigų vykdymo.* Tai didelės svarbos prielaida, užtikrinanti pageidaujamas auklėjimo pasekmes, skatinanti ugdytinio pareigos tapumą ir jos įsisąmoninimą. Suprantama, *išmintingas reikalavimas* liudija auklėtojo talento apraiškas, empatijos daigus, asmenybės vystymosi perspektyvos viziją ir kt. Juk tai, kas vienam ugdytiniui kiekybine prasme gali būti normalu, kitam ta pati užduotis viršys jo galias arba bus per lengva¹² ...;
- 3) *Nemylėdamas bendruomenės (šeimos) narių, o tik iš jų reikalaudamas, Tu rizikuoji tapti nekenčiamu diktatoriumi.* Mieli kolegos, neapsirikime: gąsdinimais, baime, psichologiniu presingu „pasiektos“ geros mokinių žinios ir gebėjimai, lygiai kaip „ramybė“ mokykloje ar namuose, gali slėpti *neapykantą* ne tik pačiam auklėtojų, bet ir apskritai kiekvienam Žmogui ir Žmonijai. (Ne veltui sakoma: ramiam vandenyje velniai veisiasi...) Tai, kas demokratinėje visuomenėje pasiekama prievartos būdu, turėtų būti interpretuojama tik kaip akivaizdus profesinio darbo brokas, bet ne jokia auklėtojo iškilios individualybės apraiška. Todėl neluošinkime bendruomenės (šeimos) narių ypatingai *hipertrofuotais, t.y. pernelyg aukštais reikalavimais*, nes despotiškos priemonės ne tik žaloja jų svei-

¹² Prisiminkime L.Vygotskio artimiausios plėtros (išsivystymo) zoną.

katą, bet drauge kelia įtampą tiek mokykloje, tiek ir visuomenėje. Visi mokiniai trokšta sužinoti ką nors nauja (bent prieš kurį laiką jie tikrai norėjo), tačiau jeigu dabar prarado mokymosi motyvaciją, tai didelė tikimybė, jog priežastimi tapo tavo probleminė asmenybė... Būtent ji jau tikrai apsunkina „teisingai perskaityti ir deramai suprasti Dievo siunčiamo Laiško turinį“ - vaiko prigimtyje užkoduotą misiją.

Konfliktinės situacijos šeimoje ir mokykloje - Dievo dovana, kurios reikšmę galima suprasti tik ją „išpakavus“, t.y. tinkamai pedagogiškai išsprendus. Tai puiki proga ir galimybė dvasinių ir dorinių vertybių tapsmui, jų „kokybės“ patikrinimui ir korekcijai. Taigi nebijokime vidinių sukrėtimų šeimose ir mokyklų bendruomenėse. Mus turėtų jaudinti kitas klausimas: kaip jas, tas konfliktines situacijas, optimaliai neutralizuoti. Šiame neutralizavimo procese ir turėtų išryškėti „šeimos galvos“ ir mokyklos vadovo kompetencija bei jų moralinė atsakomybė. Tokį („šeimos galvos“ ir mokyklos vadovo) statusą privalėtų lemti ne lytis (pavyzdžiui, vyras) ar pagal pažintis užimamos vadovo pareigos, o praktinis gebėjimas vadovautis *pozityvios pedagogikos nuostatomis*. Čia belieka apeliuoti į kiekvieno ugdytojo („šeimos galvos“ ir mokyklos vadovo - taip pat) sąžinę: prisimink, jog niekada nedavei priesaikos, kad tik Tu privalai spręsti konfliktines situacijas, lygiai kaip niekada neprisiekei dirbti sunkų mokytojo darbą. Todėl Tu, mokytojau, mokyklos vadove, visada turi teisę pasiieškoti lengvesnio ir pelningesnio pragyvenimo šaltinio. Patikėk, tapsi laimingesnis ir tu, ir tavo ugdytiniai. Šeimos galva, atsisakyk pareigos prievarta auklėti savos šeimos narius,- įsiklausyk į kitų tau brangių asmenų nuomonę... Surask joje vertingų aukso kruopelyčių,- jų ten tikrai yra.

Šioje vietoje susimąščiau ir prisiminčiau vieno klasiko - visuomenės modeliuotojo posakį: arba socializmas nugalės utėles, arba utėlės nugalės socializmą. Nejučia pagalvojau apie mūsų socialinę situaciją švietimo baruose, šeimose, visuomenėje... Arba pedagoginis dvasingumas nugalės mūsų sielose įsigalėjusį susvetimėjimą, neapykantą artimui, smurtą silpnesniajam..., arba blogis nugalės Gėrį ir Grožį. Nugalės žmogiškąsias vertybes, humanizmą.. Nugalės kultūrą, kurią tūkstantmečiais puoselėjo žmonija. Ar šito mes norime? Ar dar ilgai pasyviai stebėsime totalius destruktijos procesus?

Mielas Ugdytojau, linkiu kūrybiškumo plėtojant čia pateiktas idėjas. Ypač jas adaptuojant pagal savo sugebėjimus ir vaiko interesus.

Nuoširdžiai
Albertas

2010 gegužės 1 d.

Atgal

Praktikumas

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumas“, kuriame talpinamos auklėjamosios temos iš Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“.

2.6.1. Mokymosi tikslo suvokimas

Lolita Navickienė

Mokiniui mokslas ir būsima profesija – tarsi žiburėlis, pritvirtintas ant angliakasio galvos: jo dėka ir tamsoje gali rasti kelią. Tačiau reikšmingesnis yra dvasios tyrumas ir poreikis siekti žinių, tada ir be žiburių gali matyti tamsoje. Laimingi tie, kurie mato patys.

Integracija: L.Navickienės pjesės: „Teisė ar bibliotekininkystė?“, „Ateitis parodys“, „Pagrindinis tikslas“, „Už jūrų marių“.

Įvadinė informacija

Kiekvienas mokinys anksčiau ar vėliau susimąsto: ką veikti baigus mokyklą? Stoti į Lietuvos universitetą? Važiuoti mokytis į užsienį? Eiti į karinę tarnybą? Ištekėti, pasišvęsti šeimai ir auginti vaikus? Dažniausia mąstoma apie pirmuosius variantus. Dėl jų įdedama daug pastangų, lankomi įvairūs fakultatyvai, papildomi būreliai, samdomi korepetitoriai. Ne paslaptis, kad nuo pasirinktos profesijos priklausys, ar ateityje turėsi „duonos su sviestu“ ar teks kukliu „džiūvėsėliu“ tenkintis.

Atlikime tokią užduotį. Susiskirstykite klasėje į keturias grupes ir kiekviena grupė te pasirenka kurį nors iš šių teiginių, šalia kurių yra parašytas trumpas atitinkamos pjesės pavadinimas:

1. Stoju mokytis ten, kad ateityje dirbčiau gerai apmokamą darbą – „Teisė ar bibliotekininkystė?“
2. Pagrindinis tikslas įstoti į universitetą. Nesvarbu kur, svarbu turėti diplomą, o ateitis – parodys... – „Ateitis parodys“.
3. Tikslas ne tik įgyti mėgstamą specialybę, bet ir dvasiškai tobulėti – „Pagrindinis tikslas“.

4. Noriu išvažiuoti į užsienį ir ten įgyti išsilavinimą, nes perspektyvos Lietuvoje niūrios – „Už jūrų marių“.

Ugdomosios veiklos nuostata

Susiskirstę į keturias grupes kiekvienas pasiimkite sau tekusį scenarijų. Pasidalinkite rolėmis. Pradžioje tyliai perskaitykite savo tekstą, o vėliau – suvaidinkite pasirinktą temą ar vaidmenimis išraiškingai ją perskaitykite. Klausydami kitų grupių atliekamų užduočių pagalvokite, koks požiūris į specialybės pasirinkimą Jums yra priimtinausias? Kodėl?

1. „Teisė ar bibliotekininkystė?“

Autorius: Universitetas. Naujai įstojusiųjų studentų dokumentų priėmimo eilė. Daug tarpusavyje klegančio jaunimo, tėvų, universiteto darbuotojų. Nemažas šurmulyš, daugelis vienas kito nepažįsta. Vyrauja pakili nuotaika.

1 veikėjas: Tai kur įstojai?

2 veikėjas: Į teisę. O kur tu?

1 veikėjas: Į bibliotekininkystę.

2 veikėjas: (su užuojauta) Aaa...

3 veikėjas: O jūs iš kur? Gal įstojot į kalbas? Įdomu, kokie bus mano kurso draugai?

2 veikėjas: Ne, aš į teisę, o štai?

1 veikėjas: Ugnė...

2 veikėjas: O štai Ugnė į bibliotekininkystę.

3 veikėjas: (su užuojauta) Aaa... Man tai pasisekė. Aš „pliumptelėjau“ į norvegų kalbą. Tikiuosi, jog ne kaip musė į barščius (juokiasi).

4 veikėjas: Atleiskit, girdėjau, jog kažkas iš jūsų paminėjo teisę?

2 veikėjas: Tamstai nepasigirdo. Tai aš. O tu – taip pat būsimasis teisingumo sergėtojas?

4 veikėjas: Na kurgi šiais visuotinio nuopuolio laikais kitur galima, nebent į bibliotekininkystę (juokiasi).

1 veikėjas: Į bibliotekininkystę – tikrai galima. Aš įstojau. Labai myliu knygas ir mėgstu skaityti. Knygose kaupiama visa žmonijos išmintis. Esu pabuvojusi moderniose bibliotekose. Šiuolaikinės technologijos leidžia puikiai sureguliuoti darbą ir greitai gauti reikiamą informaciją.

4 veikėjas: Hmn... Internetu gali viską rasti, tai kam dar tos knygos... Nors ir aš kartais jas paskaitau, tačiau labiau reikės pamėgti „CK“ ir „BK“. Bet knygų skaitymas – dar nepragyvenimo šaltinis...

1 veikėjas: Tai ne jau viską gyvenime reikia pinigais matuoti? O kaip tada asmeniniai pomėgiai?

3 veikėjas: Įdomu, ką galvosi apie asmeninius pomėgius, kai reikės už butą ar maistą susimokėti... Bet tu neprarask vilties. Pasimokinsi neblogai kokius metus, gal po to pavyks į kokią kitą specialybę pereiti. Koks tavo vidurkis? Gal prastai sekėsi, kad tu į tokią vietą nusitaikei?

1 veikėjas: Baigiau neblogai, galėjau ir į kokią psichologiją įstoti, bet pasirinkau vis tik bibliotekininkystę.

Kiti veikėjai nieko nesupranta, žvalgosi tarpusavyje, stebisi.

1 veikėjas: O jūs apie teisę ar svajojot?

2 veikėjas: Aš - tai ne. Tiesiog viskas savaimė susiklostė. Tėvai teisininkai, tai ir man tas kelias jau seniai buvo numatytas. Be to atlyginimas geras. Galvoju būti notaras. Čia motinos svajonė. O kur daugiau tokius pinigus uždirbsi?

3 veikėjas: Mano sesuo dirba vertėja. Mačiau, kaip po užsienio šalis važinėja, daug keliauja, gyvena įdomiai, o neseniai pradėjo dirbti Norvegijos ambasadoje. Tobulai moka kalbą. Ji Osle, kaip mes Vilniuje, jaučiasi. Ir uždirba neblogai, dar knygas verčia. Pagalvoju - švarus darbas, juk ne kokiose statybose.

5 veikėjas: Kas čia meta akmenį į statybų daržą? Aš įstojau į architektūrą. Tėvai irgi architektai. Štai naują namą neseniai pačių suprojektuotą pasistatėm, ir sodyba yra. Žinoma, architektūra - sunkus darbas, bet mane statybos žavi. Kažkokia naujų darbų pradžia, savo erdvės kūrimas, o ir darbo visada bus, atlyginimai - pakenčiami...

2 veikėjas: Taip, kad su bibliotekininkyste šviečiasi tau, Ugne, kelelis - namai-darbas-parduotuvė-namai, nes kitokiam maršrutui pinigėlių nepakaks.

1 veikėjas: Tai aš už tuos pačius kuklius kelis litus džiūvėsėlių galėsiu nupirkti ir iki kokių Pravieniškių pavėžėti, jei neatsilaikę pagundoms Temidės svarstyklės į savo pusę nulenkst (juokiasi ir nueina).

4 veikėjas: Ir kaip gali žmonės būti tokie trumparegiai... (su užuojauta).

6 veikėjas (vaidina suaugusį žmogų): Na, atleiskit, šalia stoviu, viską girdėjau, bet jums elementariausios kultūros trūksta. Profesijos pasirinkimas - kiekvieno asmeninis reikalas, ir priekaištauti, jog žmogus pasirenka ne didelius finansus žadančią specialybę, bet tą, kuri jam labiau prie širdies - tai tas pats, kas juoktis, kad jis yra laisvas. Na, aš taip pat esu teisininkė, advokatė ir galiu pasakyti, koks tai atsakingas ir sunkus darbas. Be to, mielieji, alga mokama vieną dieną, o likusias trisdešimt dienų galvoji ne apie pinigus, o apie savo paties ginamą žmogų. Jei nuolatos galvosi tik apie materialines vertybes - tai tapsi panašus į kurmį iš seno animacinio filmuko, kuriam įdomiausias užsiėmimas buvo ... paskaičiuoti pinigus. Deja, nors ir koks jis buvo turtingas, Coliukė už jo tekėti nepanoro...

2. „Ateitis parodys“

Autorius: Mokykla, pertrauka, atsirėmę į sieną kalbasi keliese:

1 mokinys: Gal einam į valgyklą kokio šilto kompotuko pasiurbčioti? Kažkaip šalta...

2 mokinė: Tai gi praėjusią pertrauką ir pavalgėm, ir to paties kompotuko pasiurbčiojom. Geriau pasakykit, chebryte, kur galvojat stoti?

3 mokinys: Bus matyt. Ateitis parodys...

4 mokinė: Aaa... Ir reikia taip mašliai nutęsti (juokiasi). Adomėli, juk visi žino, kad tu savo dizainu kliedi.

3 mokinys: Tai ko klausai, jei žinai. O pats blaškaisi, kaip į uodegą įkirptas. Vieną savaitę - „Gal geriau į finansus kolegijoje?“, kitą savaitę - „Gal varyti į statybų inžineriją VGTU?“ Kai iki mokyklos baigimo liko pusmetis, gal jau metas apsispręsti? Manau, geriau, kai aš keli metai apie tai galvoju ir pildydamas prašymus šimto specialybių nenurodysiu.

5 mokinys: Koks skirtumas, kur stoti. Gyvenimas savaip taškelius ant „i“ sudėlioja. Va, Landsbergis - juk muzikantas, o jam tai nesutrukdė Lietuvai vadovauti ir dabar skalsiai Europarlamente sėdėti. Nereikėjo jam nei politikos, nei ekonomikos mokslų...

4 mokinė: Man tai svarbiausia gauti kaip nors diplomą. Per daug nevargti ir tvarkingai kaip nors pabaigti. Merginoms visai kitaip galima gerą ateitį susikurti. Va, visi prisimenat Lijaną iš buvusios 12a. Graži buvo, ištekėjo už turtingo ir vargo nemato. Anądien buvau sutikusi, sakė jog visažistės kursus baigė, vyras kirpyklą nupirko ir ji jai vadovauja, kad tik namuose nebūtų nuobodu sėdėti.

6 mokinė: O ką ir tu, Dana, graži esi, moki bendrauti, apsisuksi apie kokį ir nereikės tau nuo 8.00 iki 17.00 prie kokių buhalterinių ataskaitų sėdėti.

4 mokinė: Na ir pasakykit jūs, kas geriau: ar kaip Lijanai gyvenimą susitvarkyti, ar dusintis prie tų knygų, kaip praėjusios laidos Daiva iš 12b, kuri šimtukais valstybinius egzaminus išlaikė ir dabar nuo savo tos japonų kalbos dienos šviesos nemato? Gyvenimas duotas vieną sykį, tad kam savanoriškai rinktis darboholikės Pelenės kelią?

3 mokinys: Kai paklausau jūsų, tai atrodo, kad elementarių dalykų nesuvokiat. Tai Lijanai vyras - dievukas trejose asmenyse. Juk ji nuo jo valios pilnai priklausoma. Už vadovimą kirpyklai gal ir galės kokį skudurėlį madingesnį ar kvėpaliukų geresnių nusipirkti. O kur profesinis ar asmeninis tobulėjimas, galų gale hobi? Aš tokios žmonos nenorėčiau turėti - juk su ja tik apie kirpyklą ir rūbelius pakalbėti bus galima. Manau, jog gyvenimo draugas turi būti išsilavinęs, įdomus, kultūringas žmogus, bet ne tik gražus. Beje, jei pamenat Pelenę, tai ji pasakos pabaigoje princese tapo.

6 mokinė: Gyvenimas - ne pasaka...

1 mokinys: Jei ne pasaka - tai komedija! Adomai, ar gi tu nesupranti, kad merginoms tik vestuvės rūpi. Ar pamenat, kaip praėjusiais metais viena net mokslų nebaigė, nes jie vestuvių pasiruošimui trukdė. Sakė: „Tų egzaminų dar bus, o štai vestuvės - vienos!“ Kitose pasaulio šalyse žmonės skiriasi, turtus dalinasi, pykstasi, o Lietuvoj - visi kaip balandėliai po du burkuoja. Kad taip ir toliau...

2 mokinė: Ko jūs čia ginčijatės? Kiekvienas yra savo likimo kalvis. Mano teta, pavyzdžiui, baigė zoologiją, tačiau jai iki tų žvėrelių, kaip man iki DNR polimerazės. Įkūrė savo verslą (prekiauja gėlėmis) ir vargo nemato, pati sau viršininkė. Ir kas jai iš tos zoologijos? Aš stosiu į kokią kolegiją, atvargsiu tuos kelis metelius, o ten žiūrėsime...

3 mokinys: Aš kitaip manau: universitete iš širdies padirbėsiu, kad baigęs galėčiau visą gyvenimą nedirbti.

1 mokinys: O kaip tavo išsvajotas dizainas!?

3 mokinys: Jis visada bus su manimi. Juk aš pasirinksiu tokią profesiją, kurioje darbas bus kaip hobi, todėl visą gyvenimą man ir nereikės plušėti. Geriau jau aš dirbsiu sode ar prie namų, bet likusį laiką mėgausiuos įdomia veikla. Tad pagalvokit, kokia yra bet kokios profesijos diplomo vertė? Gal, tai tiesus kelias į svajones apie greitesnę pensiją?

3. „Pagrindinis tikslas“

Autorius: Pavasario vakaras, tylu. Būrelis klasės draugų sėdi ant suoliuko parke:

1 mokinys Valdas: Koks gražus ir šiltas pavasaris...

2 mokinys: Lyg tyčia... Pasižiūri pro langą į kvepiančias iveras, tai širdis pati kojas kilnojia...

Valdas: Kokią šiandien knygą perskaičiau!

2 mokinys: Tai jau vėl apie kokias nors mistikas... Žinom, jog į viską mėgsti gilintis... Aš tai nė žingsnio nuo pagrindinių mokymosi dalykų.

Valdas: Dvasinis tobulėjimas - jokia mistika.

3 mokinys: Kaip, Valdai, tu spėji mėgstamas knygas paskaityti ir dar gerai mokintis? Aš vos namų darbus įstengiu atlikti, o kur dar visas būrys korepetitorių...

Valdas: Na nenoriu aš pavirsti į beveidį mokslų graužiką. Juk ateitis susideda ne tik iš abiturės egzaminų laikymo ir stojimo į aukštąją.

4 mokinė: Žinoma, jog būtų smagu ir į kokį koncertą nueiti, ir su draugais diskotekoje pašėlti, ir į kokią kelionę išvažiuoti, bet blaivus protas sako: „Sėdėk, Barbora, prie prancūzų kalbos ir kartok, iki sušilimo rašybos taisyklės. Valdai, o ko tu tose knygose ieškai?“

Valdas: Tuoj paaiškinsiu. Ieškoti mane paskatino kažkada skaityta prozinė sentencija apie tai, jog pas išminčių atėjo žmogus, kuris troško būti laimingas.

2 mokinys: Valdai, tai ar tu nelaimingas? Su tokia „krūta“ mašina važinėji! Jei aš tookia „tačką“ turėčiau, tai visos Aukštelkų merginos būtų mano!

Valdas: O kam visų reikia? Man vienos užtenka (švelniai pažvelgia į 4 veikėją).

5 mokinys: Tai nesuprantu, kokios tau laimės dar reikia?

2 mokinys: O tos mintys apie išminčių iš naujos knygos?

Valdas: Ne, apie tai aš skaičiau seniau.

4 mokinė: Tai, kaip ten su tuo vaikinu, kuris norėjo būti laimingas?

1 mokinys: Taigi, vaikas atėjo pas išminčių prašyti gyvenimiškos laimės recepto, nes darbai, kasdieniniai rūpesčiai jį buvo visai prislėgę.

2 mokinys: Kaip mane mokslai ir ta kvaila egzaminų baimė.

Valdas: Išminčius išklausė ir tarė: „Eik apžiūrėti mano gražių sodų ir rūmų menių, bet duosiu patarimą tau tik tada, kada su šiuo šaukštu brangaus aliejaus atgal pas mane sugrįši“. Leidosi tas nelaimingas vaikas apžiūrėti gražių rožynų, retų medžių, o kai atėjo į išminčiaus menes - visai žado neteko. Nepastebėjo, kaip iš pasvirusio šaukšto ant žemės brangus aliejus išlašėjo... Grįžo atgal vaikas nusiminęs, sako išminčiui, kad aliejų kažkur prie gražių skulptūrų išliejo... Tada išminčius jam atsakė: „Būsi laimingas tada, kai eidamas per gyvenimą ir grožėdamasis pasaulio stebuklais drauge nepamirši ir to šaukšto aliejaus“.

3 mokinys: Prasminga, bet sunku...

2 mokinys: Aš tai, vyručiai, jokių kitų tikslų sau nekeliu. Svarbiausia man įstoti į biochemiją, o toliau galėsiu ir apie „šaukštus“ galvoti. Mokykloje tikslas yra tik vienas - gerai baigti ir įstoti!

Valdas: Nemanau, kad esi teišus. Mokykla pirmiausia ugdo žmogų, o tik po to mokinį. Aš kai prisimenu anksčiau vykusį studentų streiką, kurio metu kelti reikalavimai pavirto vit-

rinų ir mašinų daužymais, beprasmeimis muštynėmis, tualetinių rulonėlių svaidymusi, koktu darosi. O juk tie studentai mokykloje, tikriausiai, buvo geri mokiniai, jei sugebėjo įstoti į Lietuvos aukštąsias. Tai kas svarbiau – išsilavinimas ar asmenybės vidus? Žmogus visada turi eiti dvasinio tobulėjimo keliu ir tas ėjimas jokių pertraukų nepripažįsta.

2 mokinys: Na, gerai gerai... Tai ką tu ten naujaj knygoj skaitei?

Valdas: Skaičiau, jog žmogus per savo gyvenimą turi tobulinti kalbą ir saugoti mintis.

5 mokinys: Tai tau lituanistė per mažai kalbą švarina?! Ar jau rašinius apie knygnešius ir pilietinę visuomenę parašei?

Valdas: Rašinius parašiau, bet ne taip mane supratot. Kalba turi būti ne tik taisyklinga, bet ir be keiksmų, neigimo, visokių baimių.

2 mokinys: Kaip čia nebijosi, jei bijosi. Aš ne kartą šlapias, kaip koks spyruoklinis žmogeliukas, lovoj buvau atsisėdęs, kai susapnavau, jog į mokyklą atėjau laikyti egzamino, tačiau niekaip nerandu tos salės, kur jis netrukus prasidės. Girdžiu, kaip manęs ieško, šaukia, o aš niekaip negaliu atsiliepti ir surasti išėjimo iš kažkokio labirinto...

4 mokinė: O ką skaitei apie mintis?

Valdas: Skaičiau, jog reikia mintyse nekurti visokių keršto planų, neplūsti nei artimo, nei svetimo, neįsileisti baisumų, o išlaikyti skaidrią dvasios ramybę. Tada gyventi taps lengviau.

5 mokinys: Valdai, bet tu vos 18 metelių, o jau šventas!

2 mokinys: Na taip, lyg būtum ne iš 12d, ir nereikėtų tau už kelių mėnesių baigiamųjų egzaminų laikyti!

Valdas: Aš taip kalbu todėl, jog manau, kad gyvenimas egzaminų laikymu ir stojimu į aukštąją nesibaigia. Tai tik vienas iš mano dabarties tarpnių. Tai ne tikslas.

3 mokinys: O koks tikslas?

Valdas: Būti dvasingu ir gyvenimą bei žmones mylinčiu žmogum. Nesakau, kad man nesvarbi medicina, į kurią žadu stoti, bet tai tik vienas iš būdų realizuoti save, tobulėti, padėti žmonėms. Manau, kad stiprus žmogus nuo silpno skiriasi ne tik raumenų svoriu, bet ir gebėjimu save valdyti. O mokslo išlavintas protas turi daugiau argumentų.

4 mokinys: Kokių argumentų?

Valdas: Pasakyti sau, jog save būtina tobulinti.

4. „Už jūrų marių“

Autorius: Aerouostas. Išvykstančių salė. Eilė prie bagažo registracijos. Ateina pakiliai nusiteikę keli jaunuoliai:

1 veikėjas: Eilė ilgoka... Na, bet iki reiso dar daug laiko...

2 veikėjas: Aš pirmą kartą lėktuvu skrisiu! Kažkaip baisoka... Ant žemės aukščio bijau, o kaip ten 11 kilometrų aukštyje... Kad tik nesupykintų... O jei pasitaikys oro duobių?

3 veikėjas: Niekis. Sudėtingiau būna, kai kyla ir leidžiasi, o šiaip viskas panašu, lyg namuose ant sofos sėdėtum, tik kojų po savimi negali suriesti.

4 veikėjas: Noriu, kad su išvykimu susijusi įtampa greičiau atlėgtų. Namie buvo toks skubėjimas: tai tą padaryti, tą pasiimti, anam paskambinti. Tėvai visai susigraudino. Motina paskutines dienas taip ir praverkė. Dar buvau klasiokus sutikęs. Dauguma įstojo,

važiuos į pirmakursių stovyklas, o aš, tiesiogine prasme,- kažkur už jūrų marių traukiu. Kad greičiau viskas sustotų į savo vėžes...

3 veikėjas: Dar iki tų vėžių teks palūkėti. Kai pirmą kartą skridau, tai pradžioje svajojau tik normaliai išsimiegoti, vėliau - išgirsti namiškių balsus, o dar vėliau...

5 veikėjas: Vyrai, paėjękit į priekį. Eilė juk juda...

2 veikėjas: (šiek tiek paėjęję į priekį) Tai kas buvo dar vėliau?

3 veikėjas: O dar vėliau nežinia kodėl kiekvieną naktį imdavau sapnuoti, kad valgau juodą duoną su lašinukais, tokiais, kokius tik tėvas moka išrūkyti. Prabusdavau, susivokdavau kur esantis, atsipeikėdavau ir bandydavau užmigti. O užmigus ir vėl matau, kaip tėvas man atriekia juodą duoną ir tiesia kadagiais kvėpiančius lašinius...

5 veikėjas: Vaikiniai, tai jūs stovit eilėj ar apie lašinius kalbat. Tokioj šalyj kaip Amerika iš tiesų pirmom savaitėm ne iki lašinių bus...

2 veikėjas: Tai ir Jūs už Atlanto traukiat?

5 veikėjas: Na, kurie stovi šioje eilėje - tai visi viena kryptim skrenda. Tik skiriamės galutiniu kelionės tikslu.

3 veikėjas: O Jūs ką - Amerikoje jau vietinis, savas? Mes su draugu važiuojam mokintis. Kelis metus padirbėjom, o dabar įstojom į vieną Čikagos universitetą. Pamatysi, viskas bus gerai, Ignai!

4 veikėjas: O aš vykstu pirmą kartą. Apsistosiu pas tėvo tolimus giminaičius, pradžioj dirbsiu, žadėjo įdarbinti kažkokioj kavinėj, patobulinsiu kalbą, o kitais metais gal bandysiu taip pat stoti į universitetą. Kai žmogus nori ko nors pasiekti, o Lietuvoje toks aukštųjų studijų lygis - vienintelis kelias veda tik į aristokratišką Europą arba į laisvąją Ameriką.

5 veikėjas: Na, aš turiu JAV pilietybę. Tėvai mane čionai atsivežė penkerių. Šiais metais baigiau Harvardo universitetą. Ta proga gavau dovaną - kelionę į Lietuvą. Jie jau prieš savaitę išskrido atgalios, o aš dėl draugų pasilikau trumpam. Likau sužavėtas.

1 veikėjas: Čia taip iš pirmo žvilgsnio atrodo. Užsienio lietuviams tėvų žemė sentimentus išjudina. Tikrovėje yra visai kitaip. Norint normaliai susikurti gyvenimą reikia baigti mokslus tik užsienyje. O dar geriau - ten ir pasilikti.

5 veikėjas: Na, nežinau, ko lietuviai ant savo šalies „deda“. Pamenu, į mano klasę prieš-paskutiniaisiais metais atėjo mokinė iš Lietuvos. Tai ji mūsiškius visais mokslo metais į priekį buvo pralenkus. Matyt, Jūsų programos labai didelės, nes ji greit tapo mūsų konsultante, mat daugelį temų buvo jau išėjusi. Pradėjo mokintis tik baigiamoj klasėj. Mokėsi labai gerai, gavo pagyrimo diplomą ir įstojo į verslo psichologiją. Mus žavėjo, kad ji gali priversti save mokytis ir nori siekti. JAV socialinės garantijos geros, tai ir dirbdamas paprastą darbą gali sočiai pragyventi. Nieks dėl tų aukštųjų mokslų iš proto nevaikšto.

3 veikėjas: Bet mūsų aukštųjų lygis... Dėstytojai kalba apie tai, kas buvo prieš 30 metų, auditorijos senos, įranga atgyvenusi, laboratorijų trūksta...

5 veikėjas: Pesimistai jūs, vaikiniai. Europos Sąjunga greitai visus tuos skirtumus užtušuos ir mokysitės baltutėse auditorijose. Aš buvau savo draugės universitete. Ji Riomeryj, atrodo, taip Jūsų teisininkų mokslo šventovė vadinasi? Ką žinau tikrai, jog Amerikoje bus kitaip - tai paskui jus niekas nevaikščios. Viską patys iš profesorių turėsit

išpešti. Lauks konsultacinėje auditorijoje, o jūs turėsite ateiti pasiklausti, ko neradote ar nesupratote.

2 veikėjas: Bet vis vien Amerikoje didesnės galimybės...

5 veikėjas: Taip, bet dažniausiai dvasinį komfortą pasiekia ir kultūrų skirtumų neįaučia tik tie, kurie ten gimsta ar atvažiuoja gyventi visai maži. Kai išgirdau apie kažkurio čia iš jūsų sapnuotus lašinukus, tai prisiminiau tėvų pasakojimus, kaip jie po kelių metų tiesiog susirgo Lietuva. Atvažiuoti į gimtinę trumpam nebuvo galimybių, vyko šaltasis karas, o nostalgija kamavo stipriai. Tai jie veždavosi mane į Kanadą, kur vienoje apylinkėje buvo atsitiktinai radę panašius miškus į tuos, kurie yra Dzūkijoje (mano tėvai abu iš Varėnos). Padūsaudavo, paverkdavo, pakalbėdavo apie juodą duoną, iš vieno fermerio nusipirkdavo tikrų lašinių, ne tų, kur be cholesterolio, ir grįždavo atgalios.

4 veikėjas: Na na, negraudenkit. Nebūtų ten blogai – mūsiškiai tuntuais neemigruotų.

5 veikėjas: Prisiminsit mano žodžius: nors dabar išsivaikščioja Lietuva, bet paskui, po kokių dešimties metų, pradės tie vaikai paklydėliai į sutvarkytą gimtinę atgalios grįžti, nes sava kalba, papročiai, kultūra vaidina ne paskutinę reikšmę. Tik negalės jie savo vaikams pasakyti, kad jų rankų dėka šalis tapo gražesnė. O kai gali už paskolas ir ne už jūrų marių namą, židini, žalią pievutę turėti ir neblogai pragyventi, kam tada svetur tos laimės ieškoti. Amerikoje juk taip pat visas jaunimas pradeda gyvenimą pasiėmęs didžiules paskolas..

1 veikėjas: Čia tiems, kurie viską turi, taip atrodo. Tiesa visada turi būti savimi išmatuota.

5 veikėjas: Tai matuokit, vyrai. Beje, juodos duonos Čikagoj lietuvių parduotuvėlėse galima rasti...

Dorinis disputas

Pamatėte visus keturis pjesių, kurių tema – būsimos profesijos pasirinkimas, variantus.

1. Kuris perteiktas požiūris Jums buvo priimtinausias, teisingiausias – „Teisė ar bibliotekininkystė?“, „Ateitis parodys“, „Pagrindinis tikslas“ ar „Už jūrų marių“? Kodėl?
2. Ar galite, papildant su būsimos profesijos pasirinkimu susijusių temų sąrašą dar viena kita tema, pagvildinti šią aktualią problemą?
3. Koks, Jūsų nuomone, yra pagrindinis mokyklos tikslas? Kodėl?
4. Kas renkantis būsimą profesiją turėtų būti pagrindiniu rodikliu, argumentu?
5. Nuo kada reikia pradėti mąstyti, kuo ateityje tapti? Ar sprendžiant šį klausimą turi patarti tėvai, draugai, ar reikia klausyti tik savo širdies ir proto balso?

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. Tarptautinė studentų diena (11-17): Koks pagrindinis aukštųjų studijų tikslas? Kodėl vieni studentai studijuoja, o kiti studentauja? Kada reikia pradėti rinktis būsimą specialybę? Abiturientas nurodo 20 galimų pasirenkamų specialybių sąrašą. Ką tai pasako apie jį?

2. **Pasaulinė mokslo diena taikai ir vystymuisi (11-10)**: Biomedicinos krypties studijas pasirinkę moksleiviai jau pirmame kurse turi skrosti varles, žuvis, peles, vėžius, sraiges. Ar pateisinate laboratorinį gyvūnų naudojimą moksliniais tikslais? Ar gali būti mokslas netaikus, žiaurus?
3. **Pasaulinė Taikos ir Laisvės diena, Žinių diena (09-01)**: E.Čekanavičiūtė¹³, Harvardo universiteto IV k. studentė, būsima neurobiologė, baigė Vilniaus licėjų, metus mokėsi VU medicinos fakultete. Netrukus ji suprato, jog Lietuvoje nei studijų kokybė, nei technikos lygis, nei patys dėstytojai jos netenkina. „Pamačiau, kiek čia palyginti mažai yra mokymosi ir daug kalimo atmintinai. Dėstytojai perskaito iš lapuko ir reikalauja, kad viską iškaltum. <...> Jei pradėsi klausinėti, dėstytojui dar nepatiks, nuspręs, kad esi kokia išsišokėlė. Patyriau, kaip jie žiūri į studentus <...> - tiesiog kaip į genetinės medžiagos rinkinį, o ne į žmogų“. <...> Eglė apgailestavo, kad ir patiems studentams Lietuvoje nieko daugiau nereikia: kai ką iškala, kai ką nusirašo, gali perlaikyti egzaminus ir dar skundžiasi, jog yra sunku. <...> „Amerikoje laboratorijos, kurioje dirbu, žmonės, nors atėjau būdama visiškai nulis, iš karto man ėmėsi viską aiškinti, padėti. Čia tai, kad esi studentas ir neturi patirties, yra didelis plusas. Tai reiškia, jog tu - vaikščiojanti galimybė, potencialas ką nors pasiekti, padaryti“. Ką Jūs manote apie tai?

Atgal

¹³ Lietuvos žinios, 2006 09 02

L.Navickienės, S.Karalienės, A.Navicko, A.Piličiausko parengtos
Klasės auklėtojo knygos GROŽIO IR GĖRIO LINK temų,
jau publikuotų PAPA žurnale,

sąvadas - rodyklė

(Parengė L.Navickienė)

PAPA žurnalo numeris	Temos numeris ¹⁴	Temos pavadinimas
12 nr.	2.1.2.	Draugiška mokykla
13 nr.	-	Dailė ugdymo procese.
14 nr.	-	Muzika ugdymo procese.
15 nr.	1.5.4.	Atsakomybė ir pareiga. Globėjiškas rūpestingumas.
16 nr.	3.3.3.	Meilė savo šalies gamtai ir atsakomybė už ją, Vasario 16.
17 nr.	3.3.2.	Pagarba gimtai kalbai.
18 nr.	1.5.1.	Gyvybės stebuklo įgyvendinimas.
19 nr.	1.5.2.	Pagarba tėvams. Tėvo reikšmė
20 nr.	3.3.4.	Kultūrinio paveldo reikšmės suvokimas. Atsakomybės prisiėmimo už kultūros savitumo išsaugojimą, plėtojimą bei tęstinumo užtikrinimą svarba.
21 nr.	2.7.1.	Nenutrūkstamo lavinimosi asmeninė reikšmė
22 nr.	2.4.1.	Altruizmo reikšmė.
23 nr.	1.3.2.	Gyvenimo baigtinumo suvokimas.
24 nr.	1.4.1.	Meilė - žmogaus būties pagrindas.
25 nr.	-	Grožio virsmas gėriu. Metodiniai patarimai
26 nr.	1.3.3.	Tik atiduodamas širdies gerumą gali jį pagausinti. Gebėjimas aukotis dėl draugų.
27 nr.	3.3.1.	Saugodami protėvių dvasią geriau suprasime savąją.
28 nr.	1.4.2.	Meile grįstas pasitikėjimas.
29 nr.	1.4.3.	Meilė ir tolerancija.
30 nr.	2.5.2.	Tėvai - ugdymo partneriai. Nuoširdaus dėmesio mokymuisi svarba.
31 nr.	2.3.1.	Jausmai žmogaus būtyje. Žinios + jausmai = geranoriškas empatiškumas.
32 nr.	2.5.1.	Nesavanaudiškos pagalbos vertė. 2008 spalio su mokytojo diena.
33 nr.	2.6.2.	Gyvenimo prasmės ir tikslo suvokimas
34 nr.	3.5.4.	Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvos pasirinkimo svarba.
35 nr.	3.1.2.	Dvasios aristokratiškumas. Žmogus iš Didžiosios raidės.
36 nr.	3.1.4.	Pagarba savo tautai ir jos žmonėms.
37 nr.	3.1.5.	Pagarba tautinei heraldikai
38 nr.	1.5.3.	Motinos reikšmė ir svarba. Gebėjimas atleisti.

¹⁴ Temų numeracija pateikiama pagal knygą „Grožio ir Gėrio link“.

39 nr.	1.1.2.	Šeimos identiteto suvokimas.
40 nr.	1.1.3.	Šeimos reikšmės suvokimas.
41 nr.	2.2.1.	Rūpinimasis savo klasės garbe.
42 nr.	2.7.2.	Nuolatinio tobulėjimo svarba
43 nr.	1.2.2.	Maldos ir sakralūs jausmai
44 nr.	3.3.5.	Tautinių kalendorinių švenčių reikšmė. Kalėdos.
45 nr.	1.1.1.	Didžiavimasis šeimos praeitimi, jos istoriniu paveldu
46 nr.	3.1.1.	Tautinio identiteto suvokimo ugdymas
47 nr.	3.1.3.	Patriotizmo esmės suvokimas
48 nr.	3.5.4.	Tikėjimo ir religijos svarba. Laisvo pasirinkimo reikšmė
49 nr.	2.6.1.	Mokymosi tikslo suvokimas

Atgal

Iš širdies – į širdį

Jūratė Liubamirskaitė,
Tikybės mokytoja,
Alytaus Likiškėlių vidurinė mokykla

Tęsiame atvirų tikybės pamokų planų publikavimą
(pradžia – PAPA-48)

ATVIRA TIKYBOS PAMOKA 12 KLASĖJE

Tema	Mokymosi uždaviniai	Mokymosi veiklos	Vertinimo būdai	Literatūra
Kodėl žmonės netiki? (12 kl., 2 val.)	Dirbdami individualiai, poroje ir grupėse, remdamiesi pasakojimais, mokytojos aiškinimu, Šv. Raštu, įvardinsite 6 netikėjimo priežastis, 5 klaidingus Dievo įvaizdžius ir apibūdinsite „savąjį“ Dievą.	Gyvenimas 1. A. de Mello pasakojimų „Paleisti šaką“, „Viltis Dievu reiškia neturėti jokios vilties“, „Gandi, nepriimtas į bažnyčią“, „Dievas neįleidžiamas į bažnyčią“ klausymas arba skaitymas grupėse, užsirašant pagrindinę mintį, kilusius klausimus. Apibendrinimas: Apie ką visi šie pasakojimai? Kaip manot, kokia šiandienos pamokos tema? 2. Temos ir uždavinių skelbimas, užrašant lentoje. Mokiniai užsirašo į sąsiuvinius. 3. Individualus darbas: lentelės pildymas „6 Tikėjimo ir netikėjimo priežastys“, pasidalijimas poroje ir grupėse bendros lentelės pildymas, pristatymas (lenteles pakabinam lentoje) Apibendrinimas. 4. Aiškinimas: Netikėjimo priežastys plg. Popiežiškosios kultūros tarybos visuotinio susirinkimo dokumentą „Kur tavo Dievas?“ ir A. Bliumo (Surožiečio) str. „Ar gali šiuolaikinis žmogus tikėti?“. Mokiniai užsirašo naujas sąvokas ir tai, kas svarbiausia. REFLEKSIJA: Kas tau buvo nauja? Kiek ši tema tau aktuali? Kokie kilo klausimai? Gyvenimas 1. Individualus darbas su Dievo karikatūromis:	Refleksija: PARAŠYTI: Kas tau buvo nauja? Kiek ši tema tau aktuali? Kokie kilo klausimai? REFLEKSIJA: „Šios pamokos mano rezultatas“	<i>Mello A. Varlės malda. Meditatyvių pasakojimų knyga. – Vilnius: Dialogo kultūros institutas, 2008, p. 58, 60, 82, 68-69.</i> <i>Popiežiškoji kultūros taryba. „Kur tavo Dievas?“ Atsiliepiant į šią dieną netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkį. 2004 m. kovo 11-13 d. visuotinio susirinkimo baigiamasis dokumentas. <i>Kelionė su bernardinai.lt</i> 2008/ 1, p. 22-25.</i> Kun. Šulco

		<p>pasikalbėjus keletą min. poroje, pasakyti, kokias mintis kelia šios karikatūros? Nupiešti arba aprašyti, kaip įsivaizduojate Dievą (1 priedas). Darbus pristatyti.</p> <p>Apibendrinimas: Viena iš priežasčių, kodėl žmonės netiki, tai klaidingas Dievo įsivaizdavimas.</p> <p>2. Individualus darbas: susipažinę su kai kuriais iškreiptais Dievo įvaizdžiais, apmąstysite savuosius, surašdami Dievo savybes, kurios tau labiausiai patiktų: su tokiu Dievu tau būtų maloniausia bendrauti ir jaukiausia būti (2 priedas, 3 priedas).</p> <p style="text-align: center;">Tikėjimas</p> <p>„George'as Buttrickas, anksčiau tarnavęs Harvarde kapelionu, prisimena, kad studentai ateidavo į jo kabinetą, susmukdavo į kėdę ir pareiškėdavo: „Aš netikiu į Dievą“. Buttrickas atsakydavo nuginkluojamai: „Sėskis, papasakok man, kokį Dievą tu netiki. Gal ir aš netikiu į tokį Dievą“. Ir tada jis kalbėdavo apie Jėzų, visų mūsų įsitikinimų apie Dievą korekcija.“ (p. 291)</p> <p>Darbas grupėse (arba individualiai) su Šv. Raštu: perskaite Šv. Rašto ištrauką (Iz 51, 3; 66, 13; Ps 23, 1-4; 27, 1; Pr 1, 27; Iš 15,11; Jn 10, 11; 10, 9; 11, 25; 15, 5; 6, 51; 2 Kor 1, 3-4; Ef 6, 9; Kol 3, 13; 1 Jn 1, 5; Apr 15, 4; Jer 31, 3; Lk 1, 47-49; 15, 1-7; 1, 50-55; 1, 79), apibūdinkite Dievą.</p> <p style="text-align: center;">Naujas gyvenimas</p> <p>Skaidrių „Kirpėjas ir Dievas“; „Vaikai apie Dievą“ demonstravimas, arba A. de Mello pasakojimas „Didis praregėjimas“ (p. 68-69). Tai, kaip mes suvokiame Dievą, priklauso nuo amžiaus (matėte, kaip vaikai suvokia Dievą), tikėjimo patirties, šeimos tikėjimo ir t.t.</p> <p>Meditacija „Taip, aš niekada netikėsiu Dievu, kuris...“ (4 priedas).</p> <p style="text-align: center;">REFLEKSIJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ „Šios pamokos mano rezultatas“ KO AŠ IŠMOKAU, KA SUPRATAU? ■ „Tolesni mano siekiai“ KO AŠ SIEKSIU KITOSE PAMOKOSE/ GYVENIME, KAIP PANAUDOSIU ĮGYTAS ŽINIAS, GEBĖJIMUS, NUOSTATAS? 	<p>KO AŠ IŠMOKAU, KA SUPRATAU? 2.„Tolesni mano siekiai“ KO AŠ SIEKSIU KITOSE PAMOKOSE/ GYVENIME, KAIP PANAUDOSIU ĮGYTAS ŽINIAS, GEBĖJIMUS, NUOSTATAS?</p>	<p>seminaro „Šiuolaikiniai Dievo įvaizdžiai“ medžiaga. www.google.lt <i>Jakušovas R. Gal tai liečia ir mane? Yancey Ph. Jėzus, kokio niekada nepažinojau. - Vilnius: Katalikų pasaulis, 2002, p. 291.</i> Skaidrės „Vaikai apie Dievą“, „Kirpėjas ir Dievas“. (5 priedas)</p>
--	--	---	---	--

PRIEDAI:

1 priedas

2 priedas

3.1. priedas

3.2. priedas

3.3. priedas

3.4. priedas

4 priedas

TAIP. AŠ NIEKADA NETIKĖSIU:

Dievu, kuris „sučiumpa“ žmogų nuodėmėje.

Dievu, kuris pasmerkia materiją.

Dievu, kuris negali atsiliepti į nuoširdų ir gilų žmogaus verkimą: „daugiau nebegaliu“.

Dievu, kuris mėgaujasi skausmu.

Dievu, kuris draudžia džiaugtis.

Dievu, kuris neleidžia žmogui mąstyti.

Dievu, kuris laimina naujus žmonijos Kainus.

Dievu magų ir burtininkų.

Dievu, kuris gąsdina.

Dievu, kuris nesileidžia vadinamas „TU“.

Dievu, kuris Bažnyčią paverčia vienos rasės, kultūros ar kastos monopolium.

Dievu, kuriam nereikia žmogaus.

Loterijos Dievu, kurį galima atsitiktinai laimėti.

Dievu, teisėju ir valdininku, su reglamentu rankoje.

Vienišu Dievu.

Dievu, kuris nesišypso matydamas žmogaus išdaigas.

Dievu, kuris teisia.

Dievu, kuris siunčia į pragarą.

Dievu, kuris nemoka išlaukti.

Dievu, kuris visada reikalauja dešimtuko už egzaminą.

Dievu, kurį galima „išaiškinti“ filosofiskai.

Dievu, garbinamu tų, kurie kitus gali pasmerkti mirčiai.

Dievu, negalinčiu mylėti tų, kuriuos atmeta visi.

Dievu, negalinčiu išvaduoti iš vergijos.

Dievu, kuris negali suprasti išsitepliojusių, užuomaršų vaikų.

Dievu, kuris trukdo žmogui augti, keistis, pranokti patį save ir tapti „beveik dievu“.

Dievu, kuris reikalauja iš žmogaus būti „beveik ne žmogumi“.

Dievu, kuris neatsisėda už stalo mūsų žmogiškose šventėse.

Dievu, kurį gali suprasti tik subrendę ir protingi.

Dievu, kurį gali priimti egoistai.

Dievu, kuris atmeta lytiškumą.

Dievu, kuris sako „tu dar už tai susimokėsi“.

Dievu, kuris gailisi davęs žmogui laisvę.

Dievu, kurį domina sielos, o ne žmonės.

Dievu tų, kurie sakosi myli Dievą, o nemyli kitų.

Dievu, kuriam patinka žmonės sakantys „visada viskas gerai“.
Dievu, kurį pamokslauja kunigai, manantys, kad pragaras yra pilnas, o dangus pustuštis.
Dievu kunigų, kurie turi iš anksto paruoštus atsakymus į visus klausimus.
Dievu, kuris pateisina karą.
Dievu, kuris įstatymą iškelia virš sąžinės.
Dievu, kuris „nusineša“ gyvybes ir „siunčia“ vargą.
Dievu, kuris niekada neapsiverkė dėl žmonių.
Dievu, kuris susiriša su politika.
Dievu, negalinčiu įsimylėti žmogaus.
Dievu, kuris negalėjo tapti tikru žmogumi.
Dievu, kuris nėra gimęs iš moters ir nėra atidavęs žmonėms savo motinos.
Dievu, kuris nebegali viltis didžiausioje neviltyje.
Dievu, kuris sunaikina mūsų kūną, o ne prikelia.
Dievu, kuris mirė.
NE! MANO DIEVAS YRA KITOKS!

5 priedas

Kirpėjas ir Dievas

Žmogelis atėjo į kirpyklą apsikirpti ir nusiskusti. Patogiai įsitaisęs krėslė, jis ėmė šnekučiuotis su kirpėju.

Iš pradžių jiedu paplepėjo apie šį bei tą ir galiausiai kalba ėmė sukintis apie Dievą. Kirpėjas, mikliai besidarbuodamas žirkklėmis, tvirtino:

- Kad ir ką jūs man besakytumėte, aš netikiu, kad Dievas yra.
- Kodėl? - paklausė klientas.
- Bet juk ir taip aišku. Užtenka išeiti į gatvę ir iškart įsitikini, kad Dievo nėra. Jei Dievas egzistuoja, tai kodėl tiek daug ligotų žmonių? Kodėl tiek vaikų, paliktų be priežiūros? - karščiausiai kirpėjas.
- Kodėl tiek daug vargšų ir benamių? Jei Dievas iš tiesų būtų, pasaulyje neliktų kančios ir skausmo. Sutikite, sunku įsivaizduoti mylintį Dievą, kuris leidžia vežėti blogiui, - tęsė jis.

Klientas nusprendė nesivelti į ginčą ir patylėti. Kirpėjas baigė savo darbą ir žmogelis atsisveikinęs išėjo.

Vos užvėręs kirpyklos duris, prieš save išvydo apžėlusį barzda ilgaplaukį. Nors aiškiai matėsi, kad barzdočius nesikirpęs ir nesiskutęs visą amžinybę, tačiau jis ramiai žingsniavo pro pat kirpyklą, ja visai nesidomėdamas ir nė neketindamas užsukti.

Tuomet klientas grįžo į kirpyklą ir sušuko kirpėjui:

- Štai ką jums pasakysiu: kirpėjai neegzistuoja! Jų tiesiog nėra!
- Kokius niekus jūs tauškiate? - nustebęs kirpėjas, - o kas gi, jūsų nuomone, esu aš? Aš juk kirpėjas!
- Ne, - paprieštaravo žmogelis, - kirpėjai neegzistuoja. Kitaip nebūtų tokių apžėlusių ir nesiskutusių žmonių, kaip tas, kuris štai eina gatve!

- Na jau, mielas, bet juk tai visai ne kirpėjų reikalas. Paprasčiausiai tie žmonės patys pas mus neateina, - ironiškai šyptelėjo kirpėjas.
 - Ak štai kaip! Taigi ir aš apie tą patį: Dievas yra. Tik žmonės nieiško Jo ir pas Jį neateina. Štai kodėl žemėje tiek daug bėdų, skausmo ir kančios,- pastebėjo klientas.
- Parengė R. J.

Atgal

Irena Stulpinienė,
Klaipėdos „Vėtrungės“
gimnazijos fizikos mokytoja

Mūsų šalyje vis plačiau sklinda pasaulyje populiarus humanistinio vaikų ugdymo idėjos... Jų sėkmingą sklaidą, kilnių darbų sėkmę didele dalimi lemia spiritus movens - kukli uostamiesčio Mokytoja. Iš gausių jos darbų kraičio paminėsiu: Humanistinės pedagogikos asociacijos gimimą (kuriai ji ir vadovauja); Š. Amonašvilio veikalų vertimus į lietuvių kalbą ir daug pastangų reikalaujantį šio Mokytojo seminarų rengimą mūsų šalyje; populiariąją Humanistinės pedagogikos interneto svetainę (www.humanistinepedagogika.lt) ir publikuojamus aktualius straipsnius pedagoginėmis temomis; mokytojus dominančią knygą „Fizika jazykom serdca“ ir ... (dar daug ką reikėtų paminėti...). Kas ši kukli ir tyli Lietuvos švietimo laukų savanorė? - Tai Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazijos fizikos mokytoja metodininkė. Skaitytojui siūlau žiupsnelį jos minčių apie nūdienos švietimo aktualijas.

Albertas

KĄ IŠTIES DERĖTŲ KEISTI LIETUVOS MOKYKLOSE?

Ar pastebėjote, kad daugybė diskusijų įvairiausiais visuomenei svarbiais klausimais labai dažnai pasibaigia siūlymu: mokykloje reikėtų įvesti tokį ar kitokį (pvz., saugaus eisimo, ekologijos, verslumo, ekonomikos pradmenų, vairavimo, mažamečių lytinio auklėjimo... - kokių tik pasiūlymų neteko girdėti per 20 nepriklausomybės metų!) mokymo kursą. Tarytum įvedus dar vieną ir dar vieną ir dar vieną mokymo programą į ir taip apkrautų moksleivių tvarkaraštį, visuomenė jau ir taps doresnė.

Kas mums iš tų žinių apie finansus ar ekonomikos dėsnius, jei vaikų nebemokome visas tas žinias praleisti pro Sąžinės filtrą? Jei nuo auklėjimo mokytojui jau bemaž oficialiai leidžiama atsiriboti ir viskas išvirto vien į moksleivių rengimą valstybiniam egzaminui? Kas mums iš tų matematikos, fizikos, chemijos formulių, jeigu jos žmogaus nepakelia, nevalo, nedorina? Kas mums iš tos literatūros, muzikos ar dailės kūrinų **loginės** analizės, jei tos pamokos nebespėja užgauti žmogaus **jausmų** stygų? Kalbame apie aukštus, gilius, kilnius jausmus - ne apie emocijas, įgeidžius, norus, geismus.

Argi **brandos** atestatas tikrai rodo, kad žmogus subrendo? Mokykla atkakliai lavina tik trečdalį žmogaus - vien jo logiką, vidinį žmogaus pasaulį visai užmiršusi: o kur dingo jausmų ugdymas, kur filosofinio pasaulio pažinimo pradmenys? Laviname galvą, bet neauklėjame širdies! Mokymo standartuose yra daug teisingų žodžių apie visuminį ugdymą - deja, **tikrovėje** mokykloje tokio ugdymo bemaž nerasi, nes mokytojai yra priversti vergauti būsimų egzaminų turiniui.

Kol kas Švietimo sistema ne šviečia ir apšviečia, bet tik sukemša žinias. Švietimo **sistema** (ar sistema?) nė galvos nesuka dėl to, **kaip** lavinti vaiką kaip **visumą** - kaip **lavinti ne tik protą, bet ir vaiko mąstymo švarumą, sielą, širdį, sąžinę, dvasią**.

Jei Švietimo sistema norėtų **šviesti**, tai, pavyzdžiui, net ir fizikos pamokose **būtų skirta laiko** ugdyti suvokimui, kad gamtos dėsniai taip pat turi savo „vidinę esmę“, kad tą esmę įmanoma atskleisti, kad tos esmės žinojimas žmogui padeda tobulinti save. Tuomet Niutono, Omo ir kiti dėsniai bei reiškiniai mokytų vaiką pažinti ne tik technikos pasiekimus, bet ir patį save. Jei Švietimo sistema **šviestų**, tai tikrai žinotų, kaip tai daroma.

Kaip fizikos mokytoja tvirtinu iš praktikos: **tai yra įmanoma**. Betgi ne, nevalia: ugdymo Standartai man leidžia mokyti vien tik perdėm matematizuotos fizikos.

Sužinoti kaip - tam nereikia papildomų **finansinių** išteklių. Reikia tik užsidegti, **užsinerėti**. Tokį norą sužadinti ir **praktinius** patarimus duoti turėtų mokytojus rengiantys pedagoginiai universitetai. Bet kurio kito dalyko žinios ir turinys, mokytojui labai panorėjus, gali tapti įrankiu Kilnaus Žmogaus ugdymui. Palengva keistųsi ir žmonių pasaulėžiūra - darytųsi pilnatviškesnė, kultūringesnė, dvasinga; žmonės kitaip - švariau, gražiau - mąstyty. O kokios mintys - tokie ir darbai. „Auginkite dvasingumą - dorovė pati ateis“ - geniali dr. Š.Amonašvilio formulė!

Visuomenės problemų sprendimo raktas – visuminės pasaulėžiūros ugdymas. Pradžia – mokytojų pasaulėžiūros praturtinimas: pažinimo procese dalyvauti turi kartu protas ir širdis, logika ir jausmai. Metas mums visiems susivokti, kad už visuminės pasaulėžiūros ugdymą, už dorą ir dvasingumą, už aukštųjų vertybių įdiegimą vaikuose vienodą atsakomybę turi prisiimti tiek „lyrikai“, tiek „fizikai“.

Širdies ir sąmonės švarinimas ir turtinimas – **tikrai lėtas procesas, tačiau garantuotas.** Visi kiti sprendimai tautos dorinimui, apie kuriuos minėjome straipsnelio pradžioje, yra tarpiniai ir laikini.

Tik ar nori tokių dalykų pati Švietimo sistema? Juk per valstybinį egzaminą širdies nepasversi, sąmonės neišmatuosi, padorumo neapskaičiuosi, pinigais ir skaičiais neįvertinsi... Ar ir toliau tik į pavienių ieškotojų – mokslininkų, filosofų, tėvų, mokytojų, žurnalistų – entuziazmą apeliuos?

Humanistinės pedagogikos asociacija tikisi, kad visi, kam rūpi mokyklos bei visuomenės vertybinis likimas, jau lauks, domėsis, ieškos informacijos ir rengsis pirmiesiems Lietuvos Humanistinės pedagogikos skaitymams „Kaip mylėti vaikus“.

Skaitymų Globėjas – Vilniaus pedagoginio universiteto rektorius akad. A.Gaižutis. Skaitymai Vilniaus pedagoginiame universitete vyks 2010 m. spalio 23 d. – universiteto rektorius sutikimas jau yra gautas. Laukiame atvykstant akademiko Šalvos Amonašvilio, Humanistinės pedagogikos pasekėjų iš Latvijos, Estijos, Rusijos.

Informaciją apie Skaitymus skelbsime kiek vėliau.

Atgal

Svečiuose Š. Amonašvilis

Šalva Amonašvilis
(Nuotrauka G.Baranausko)

Toliau publikuojame ištrauką (pradžia - PAPA-41) iš žymaus Humanistinės pedagogikos puoselėtojo Šalvos Amonašvilio knygos „Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa“ (243-245 p.)

Mokyklos draugai! Brangūs mokytojai! Gerbiami tėvai! Mokiniai ir tie, kurie buvote mokiniai!

Ateikite, tėveliai, ateikite!

Vaišinkitės kava, šampanu!

O mes papasakosime ir parodysime, kokia mūsų mokykla nuostabi! (Atkreipkite dėmesį, čia žodį *mokykla* rašau mažąja raide.)

Pažiūrėkite, kokį mokykloje padarėme europinį remontą!

Mūsų sponsorius - naftos kompanija.

Ant sienų mes iškabinome garsių milijardierių pasisakymus, kaip galima uždirbti daug pinigų.

Štai ypatingos paskirties fotoparoda. Nuotraukose kotedžai kaip rūmai. Prie kotedžų stovi naujaisių markių automobiliai. Štai tų kotedžų ir mašinų savininkai - jie žaidžia golfą. Pažiūrės į visa tai jūsų palikuoniai ir ims suvokti gyvenimo prasmę ir akstiną gyventi. Vaikai, netgi pirmaklasiai, mėgsta apžiūrinėti šitas nuotraukas ir karštai pasvarstyti, koks iš tų kotedžų ir automobilių geresnis ir kuris ką pasirinks, kai paaugs.

O štai portretinės nuotraukos, jose Holivudo aktoriai ir sporto čempionai, uždirbę daug pinigų. Matote, po nuotraukomis nurodyta, ką jie turi įsigiję. Šios nuotraukos taip pat stimuliuoja mokinius - mokyti, kad galima būtų praturtėti.

Eime toliau!

Atkampiose vietelėse stovi itin patogūs krėslai ir sofas. Tegul jūsų vaikai - mergaitės ir berniukai, tyneidžeriai, pasėdi čia per didžiąsias pertraukas ir pasišnibžda apie savo asmeninius reikalus.

Pasižiūrėkite, kokia mūsų valgykla - ji sakytumėi puiki kavinė, kuri gali būti ir restoranas. Čia galima pasėdėti, skaniai pavalgyti, išgerti kavos.

Pažvelkite į mokslo kabinetus.

Matote, kiekviename kabinate stovi kompiuteriai, yra visas rinkinys stulbinančių žaidimų. Kompiuteriai prijungti prie interneto.

Puiku, argi ne?

Ar jums nesinori grįžti į vaikystę, kad galėtumėte mokytis šioje mokykloje?

Mes mokomės užsienio kalbų. Mūsų programos ypatingos, jos orientuotos į sėkmę versle, todėl jose vyrauja Amerikos sociologo Karnegio leksika ir tekstai.

Savo mokinius mes kiekvienais metais išsiunčiame į užsienį - į Angliją, Ispaniją, Vokietiją, Prancūziją, apskritai į bet kurią šalį pagal mokinių pageidavimus. Šių kelionių programa sudaryta taip, kad mūsų tyneidžeriai su Vakarų tyneidžeriais. Pasakysiu kaip paslaptį: stengiamės, kad berniukai susidraugautų su mergaitėmis, o mergaitės - su berniukais.

Esame saviti. Mums žinomi visi testai, kuriais naudodamiesi Rusijos abiturientai išlaiko VVE, tai yra vieningą valstybinį egzaminą. Jeigu norėsite, specialiai išmokysime jūsų vaikus šių testų. Taigi galite nesirūpinti: jūsų palikuoniai išlaikys testus ir įstos į aukštąsias mokyklas.

Pas mus kiekvieną vakarą mokyklos aktų salėje vyksta susitikimai ir diskotekos arba kitokie panašaus pobūdžio vakarai. Jūsų vaikai pas mus nenuobodžiaus.

Mes įvedėme seksualinio auklėjimo kursą visose klasėse, pradedame, aišku, nuo pirmosios. Jūsų mergaitės žinos, kaip apsaugoti nuo AIDS, nuo ankstyvo nėštumo.

Ką dar jums papasakoti?

Štai mūsų švietimo paslaugų sąrašas:

- karate,
- dziudo.
- imtynės,
- boksas,
- šaudymas iš pistoleto,
- tenisas,
- beisbolas,
- golfas,
- balagano teatras,
- rokenrolas,
- užsienio kalbos,
- individualus bendravimas su mokiniu,
- jūsų vaiko gimimo dienos šventimas,
- jam - mokytojų šypsenų puokštė,
- ypatingas mokytojo palankumas jūsų vaikui,
- mokytojo pagarba mokiniui,
- privačios pamokos (mokytojas ateina į jūsų namus),
- vykendai (savaitgalio išvykos),
- popmuzika,
- kompiuteriniai žaidimai,
- asmeninė apsauga,
- aukščiausios klasės aptarnavimas,
- ir t.t.
- ir t.t.
- ir t.t.

Kaina už kiekvieną švietimo paslaugą aptariama atskirai.

Matote, koks platus mūsų aptarnavimo spektras!

Čia ne šiaip mokykla, o prašmatni mokykla, ponai!

Čia aukščiausios klasės mokykla!

... Kaip man tokioje bendrijoje tarti žodį, kad čia ne Mokykla, o Mokyklos profanacija?

Š. Amonašvilis

Atgal